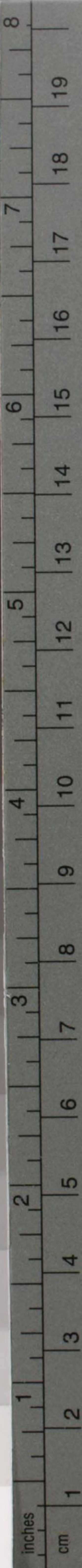

Kodak Gray Scale

© Kodak, 2007 TM: Kodak

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

Kodak Color Control Patches

© Kodak, 2007 TM: Kodak

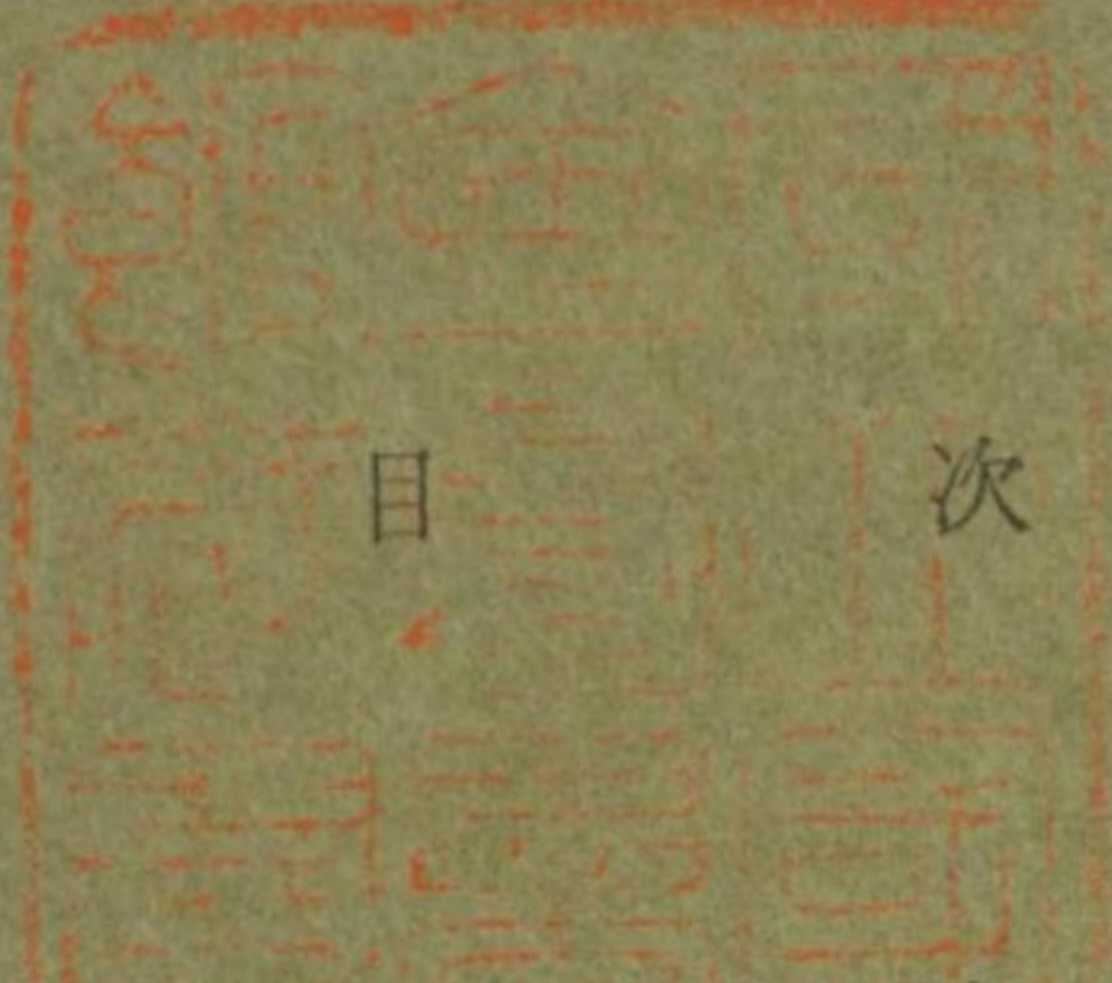

026-Te147z
*00595392 *

善本寫眞集十八
インキュナビュラ
天理圖書館

026
Tel413

目次

序		
1	バルプス・ヨハネス「カトリコン」(一葉)	マインツ 1460
2	ディオゲネス・ラエルティオス「著名哲学者の生活と意見」	ヴェニス 1475
3	トロットゥス・アルベルトゥス「断食について」	ニュールンベルグ 1477
4	ロドリクス・ザモレンシス「人間生活の鑑」	アウグスブルグ 1479
5	デュランチ・ギリエルムス「聖職の公告文」	ヴィセンツァ 1480
6	「新舊約聖書」(ラテン語)	ストラスブルグ 1481
7	サクロボスコ・ヨハネス・デ「世界球」	ヴェニス 1482
8	ライヘンタール「コンスタンズ会議記事」	アウグスブルグ 1483
9	ルドルフス・デ・サクソニア「キリストの生涯」	アントワープ 1488
10	「新舊約聖書」(ラテン語)	ストラスブルグ 1489
11	プトレマイオス・クラッディウス「コスモグラフィア」	ローマ 1490
12	ベルゴメンシス・フィリップス「年代記補遺」	ヴェニス 1490
13	セネカ・ルキウス・アンナエウス「悲劇論」	リヨン 1491
14	シェーデル・ハルトマン「年代記」(ラテン語)	ニュールンベルグ 1493
15	クク「年代記」(ドイツ語)	ニュールンベルグ 1493
16	「聖カタリナ書簡集」	ヴェニス 1500
17	ケタム・ヨハネス・ド「医学提要」	ヴェニス 1500
18	トーマス・アキナス「神學大全」(一葉)	マインツ 1471
19	バルトルス「インフォルティアートム勅法 第一章」	ヴェニス 1471
20	アリストテレス「動物論」	ヴェニス 1497

595392

西歐に於ける活字印刷術の発明は 1450 年代初と推定され、以後 50 年、即ち 1500 年に至る間を印刷術の搖籃期とし、この期に印刷された書物は一般にインキュナビュラ (搖籃期本) と呼ばれ、今日に於ては超稀觀書とされている。

館蔵するもの二十数点、萬巻を収蔵する歐米の著名圖書館に比すべくもないが、地理的、また諸般の情勢よりその蒐集に後れた本邦に於ては誇り得る存在であろう。

本集を編むに際し、これらより 16 点を選び、更にグーテンベルクにより印刷されたと稱せられる「カトリコン」一葉、またハェブラー編「獨・伊のインキュナビュラ」その他より原葉 3 点を選んだ。

BALBUS, JOANNES. Catholicon. 1460. Mainz. [Johann Gutenberg]. (Single leaf).

1^a (red): [I] Ncipit Summa que uocat^r catholicon. edita a fra // tre iohanne de ianua. ordinis frat^r predicato^r. // (black :) [P] rosodia quedā ps // gramāte nuncupa // tur ... 372^a. col 2, l. 49, Colophon: Altissimi presidio cuius nutu infantium lingue fi//unt diserte. Qui ꝑ nūosepe ꝑuulis reuelat quod // sapientibus celat. Hic liber egregius. catholicon. // dñice incarnationis annis M cccclx Alma in ur//be maguntina nacionis inclite germanice. Quam // dei clemencia tam alto ingenij lumine. dono ꝑ g//tuito. ceteris terra^r nacionibus preferre. illustrare // ꝑ dignatus est Non calami. stili. aut penne suffra // gio. ꝑ mira patrona^r forma^r ꝑ concordia ppor // cione et modulo. impressus atꝑ confectus est. // Hinc tibi sancte pater nato cū flamme sacro. Laus // et honor dñō trino fribuatur et uno Ecclesie lau//de libro hoc catholice plaude. Qui laudare piam // semper non linque mariam. DEO. GRACIAS. 372^b. Sequitur tabula rubrica^r huius uoluminis . . . 373^a. l. 8, END: alphabeti ordinem tenens cxxxiiiij.

Folio. (a-f^og⁴ h-t^o v⁶⁻¹ A-S^oT⁴) 373 leaves. 2 columns. 1^a: 66 lines, 272 × 183 mm. Type: 82. Hain *2254. BMC. I. p. 39 G. W. 3182.

(Library has single leaf attached to "Gutenberg and the Catholicon of 1460; a Bibliographical Essay by M. B. Stillwell". N. Y. 1936)

choe et dulciter canit. pmo mane qndo lux emanat. et tūc lucar dī a luce. Et cor pñl genitiui Lucas interpretatur ipse consurgens. vel ipse eleuans. Vel dī lucas a luce. ipse enī fuit consurgēs a mūdano:ū amore. eleuans se in amorem dei ꝑ cōtemplacōnem. fuit enim lux mūdi eo q ꝑ mūdū illuminauerat unūsum. martha. v. Vos estis lux mūdi. Lux autē mūdi dī ipse sol. que quidem lux habet in situ sublimitatem. in aspēu delectabilitē. Eccl. xj. Dulce lumen et delectabile est oculū uidē solem. in motu uelocitatē. Esdre ij c iij. Magna ē terra et excelsum est celū. et uelox cūsus solis In effectū utilitatem. Quia sē dicit aristoteles. Homo generat hominē et sol. sic lucas habet sublimitatem ꝑ celestīū cōtemplacōnem. Delectabilitē ꝑ dulce cōsuetudinē. Uelocitatem ꝑ feruentem ꝑ dīcōnem. Utilitē ꝑ doctrine sue conscriptionē Et ut dicit Jero. Lucas fuit nactōne antiochenus arte medicus. aploꝝ discipulus. postea paulū secutus usq ad confessionem eius seruens fuit dñō sine crimine. Naz neq uxore nūqꝑ neqꝑ filios carnis ꝑpactōne habens octuagesimoquarto anno uite sue spū sancto plenus in bitinia obiit. ibi q sepultus fuit. cuius q ossa constantino regi. ite constantinopolim sunt postea trāsata. atqꝑ a constantinopolitanis miro fauore suscepta. Lucellum hī diminitiuum paruum lucrum. Lucensis in luca exponitur. Luceo. ces. luxi. Et componitur alluceo. ces. alluxi. i. simul lucere. Diluceo. ces. diluxi. diuersis modis lucere. ul diuisim lucere. Inde hī diluculū. Eluceo. ces. Illuceo. ces. illuxi. i. intro ul ualde lucere. Interluceo. ces. xi. inter aliqꝑ lucere. ul luci esse puiū. Perluceo. ces. i. ꝑfē lucere. Preluceo. ces. i. añ luceo. Item luceo componit cū post ul ꝑcul. ul porro. et dī poluceo. ces. Item componit a luce o reluceo. ces. i. itē lucere. Subluceo. ces. i. subnis ul ꝑaz lucere. Transluceo. ces. i. ultra usqꝑ ad aliā ꝑrem lucere. Et ab omnibꝑ istis inchoa. luceo is reluceco. cis. celiuceco. ces. et ab omnibꝑ istis dñ dūt impersonalia actiue terminacionis. ut luca. luca. Et qꝑ qd lucaū est aptum est. ideo luca po nitur ꝑ certū esse. ul apparere tā ꝑsonaliter qꝑ i ꝑsonaliter. Item luca ponitur ꝑ esse puiū luca ut sepos ista luca. i. puiū luca et insui est. Luceo cū omnibꝑ suis compositis neutꝑ est. Et caret su ꝑino. Et facit presentū in xi. Et ubiqꝑ ꝑod hanc sillam. lu. Vnde in aurora dī. Angelico luca sepe colore satan. Et scias qꝑ luca debet facere sup lucaū. sicut dicit ꝑl. uide in terza ꝑe in tractatu de ꝑteritis secūde coniug. in fine. Item ut uolt ꝑs lucao denūat a lux. ut habes in secūda ꝑe ubi agitur de accentu ūboꝝ in fine. Sed sūm hūguē. a luca. ces. denūatur lux lucis. Lucerna. a lucaū dī. ul a luce hī lucerna. e. qꝑ intra se luca arcens. Est tamen hinc sillā lu. Vnde ꝑsius. Dispositre pinguen nebulā uomiere lucerne. Vnde hī lucemula. le. dimi. parua lucerna et hī lucinariū. nj. i. candelabꝑ qd sustinet lucnā. et lucnosus. sa. sum. plenus lucnis. Et lucnarius. na. nū. qd ꝑtinet ad lucnā. ul qui facit lucnas Et scias qꝑ sūm gēꝑ lucna dī qꝑ lux in testa. et est etimologia. et sūm hī potest conuenire xꝑo qui luca sue deitatis coniūxit teste nostre fragilis humanitatis in unitate persone. Lucmula. le. dimi. parua lucerna. et corripit ꝑnl

Lucibilis. a luceo. ces. dī hī hī lucibilis. et hī le qd aptū est ut luceat. et differt a lucidus. uide in Lucidariū. nj. qdam liber in quo mltū lucidus et lucidantur. et dicitur a lucidus. Lucido. a lucidus denūat lucido. das. et est luci dare lucidū facere. apire. exponē. declarare. mani festare. Et componit allucido. das. ualde uel lux ta ul ad lucidare. Ablucido. as. obscurare. rezgere coopire. Delucido. as. diuisis modis lucidare. Elucido. as. i. ualde ul extra ul apere lucidare. Illucido. as. i. ualde ul extra ul apere lucidare. Prelucido as. Relucido. as. Lucido cū omnibus suis cōpositis actiui est. Et cor cī. Quot autem dicitur luca do quasi lucem do etimologia est. Lucidulus. la. lum. i. aliquantulum lucidus. Lucidus. da. dī. et dī a luca. ces. et differt a lucibile. qꝑ lucidū est quod aliunde illuminat. Lucibile uero ꝑ se luca. Et comparatur lucidior simus Vnde luca. dius. me. adhibum. et hī luciditas raris. qꝑ autē dī lucidus qꝑ lucidatus etimologē. Lucafer. a lux et fero componit lucafer. ra. nū. ꝑnl cor. i. lucem ferens. et hī lucafer. ri. i. uenius ul sol. et hī lucafer. re. i. luna. qꝑ ꝑ alijs stellis iste ferunt lucem. Lucafer autē solem ꝑcedens et mane nūcians tenebꝑ noctis lumine sui uolgoris aspergit. Lucafer enī metaphoricē dī quidaz angelus malus. uide etiam in uesper. Lucifluus. a. ii. a fluo. is. et lux componitur. Lucifuga. ge. generis cōmunis lucem fugiens. a lux et fugio. ges. componit. uide hec lucifuga ge. dī quedam auis que semp fugit aspectū diei Lucigena. ne. penultima correpta. Et cor lu. generis cōmunis. i. luce genitus ul genita. Lucina. a lux dī hī lucina. ne. dea ꝑtus. scly iu no ul pallas. ul drana ul larona. et dī lucina qꝑ nascentibus ꝑbeat luca. ul qꝑ ꝑst in luce nascentibus. et eos recipit et fouet ut fingunt poete. et dempra media sillā dī hī luna. Et ꝑod lucina ꝑnl sicut alia denominatiua desinēda in na. sicut uolt ꝑs. Et in grec dī. Ipsa qꝑ castrensis simul et Lucinia. nie. dī a luca. auis qꝑ Lucina curialis. dam est que mane canē incipit. sic dī. qꝑ cantu suo significat ortū diei. qꝑ lucida hī eadem dī acre dula. hī uolgo rosolus. i. filomena. Oraci. in sermo. Luonias soliti impensio ꝑrandere coempras. Lucinū nij ancendela lucerne. qꝑ det lumen Lucino. a luce dī lucino. as. i. suadere ul quasi luce uicinare. Et componit allucino. as. iuxta lucinare. abluco. as. a luce absentare. alienare. Et est acti cū omnibus suis compositis. Et cor. ci. Lucratuus. a. um. i. acquisitiuus. quod quis lu cratur. ul ꝑ qd quis lucratur. Et dicitur a lucrū Lucrifico. lucrū componit cū facio et dī lucri facio. ces. i. acquirere. et actiū fa in prima et secūda et tercia ꝑsona presentis Lucrifio lucrifis ex lucrum et fio fis componi Lucrius ui mas ge qdam Et tur idest acquiri lacus dicitur a lucꝑ quia olim ꝑ copiam piscium uetigalia magna ꝑrestabat. Et hinc lucrius. lu crua lucrum penultima ꝑducta. Lucroz anis lucratus sim. i. acquirere Vnde hī lucrum. i. acquisicio Et hinc lucrosus a um plenus lucro et comparatur Lucroz componitur collu eror anis. i. simul lucrari et est deponens cum omnibus suis compositis et cor lu naturaliter Lucrificus ca cum penultima correpta. qui facit

二 ディオゲネス・ラエルティオス「著名哲學者の生活と意見」

一四七五年 ヴェニス ニコラス・ジェンソン刊

DIOGENES LAERTIUS. Vitae et sententiae philosophorum. [Tr. by Ambrosius Traversari. Ed. by Benedictus Brognolus.] *14 August, 1475. Venice. Nicolaus Jenson.

1^b. Benedictus brognolus generosis patriciis uenetis Laurē // tio georgio: Iacobo^q baduario salutem plurimā dicit. // . . . 3^a. Fratris ambrosii in Diogenis laertii opus ad cosmā medi//cem epistola. 4^a, l. 4: Tabula per ordinem litterarum alphabeti. 5^a. LAERTII DIOGENIS VITAE ET SENTEN//TIAE EORVM QVI IN PHILOSOPHIA // PROBATI FVERVNT. 186^b. Colophon: Impressum Venetiis per Nicolaum Ienson gallicum. An= // no domini. M. CCCC. LXXV. die xiiii. augusti. /// Finis philosophorum uita.

Folio. (a¹²-b¹⁰ c-y⁸z⁶) 187 leaves, the last blank. 2^a: 34 lines, 190×108 mm. Types: 115 (111) R.; 115 Gk. Capital spaces, with guide-letters. Hain *6199. BMC. V. p. 175. G. W. 8379. 265×201 mm.

(In BMC. and GW., 4^a, l. 4. is "Tabula secundum ordinem liberum." So our copy is the different issue from the former two.)

Impressum Venetiis per Nicolaum Ienson gallicum. An-
no domini. M. CCCC. LXXV. die xiiii. augusti.

Finis philosophorum uita.

Benedictus brognolus generosis patriciis uenetis Laurē
tio georgio: Iacobo^q baduario salutem plurimā dicit.

t Imonē ferunt optimi iuuenes cū ex eo Aratus qua
sisset quonā pacto opa Homeri qua sine mēda ef
sent cōpare posset: respōdisse si in aliqua antiqua
exēplaria incidisset: nō autē in ea qua iā ab aliquo fuissent
emendatā: q̄ uidelicet aggressi castigare ea uolumina uolen
tes ipsa corrigere deprauassent. Hoc nescio an factum sit ut
possit dici sup Diogene laertio: quē ut iussistis suscepi reco
gnoscentū. Nā p̄ uinibus q̄dē dedi operā ut ad eā itegritatē
ipsū reducere q̄ traductus fuit: sed ad huiusmodi rē qua
procul dubio est utilissima: opus est etiā tū iudicio quodā
nō mediocri: q̄d ex tenuitate doctriā meā sentio q̄ i me sit
exiguū: tū etiā aīo aliis curis uacuo: ac aliq̄nto spatio tēpo
ris: qua ex lectōibus meis & publicis & priuatis aliisq; occu
patōibus q̄ p̄ce mihi tribuatur ut ipse taceā uos mihi testes
estis: q̄ optiē nostis q̄ raro ac difficulter mihi ūq̄ detur ocio
so esse. Sed utcūq; sit: q̄d ad me attinuit p̄ suscepti mune
ris officio illud arbitror me cōsecutū esse ut nō aliter a fra
tre Ambrosio q̄ e græco in latinū eū uertit: hoc enī maxime
quasitū ē: traductus fuerit q̄ magistro Nicolao a me tradi
tus fuit i primēdus: exceptis tantūmō epigrāmatibus & uer
sibus q̄busdā: quos ab illo pratermissos cōponendos cura
uimus eiq; addendos. Neq; uero facile uidere potui quonā
mō honeste possē aut munus hoc q̄d ut suscipere rogabat
refutare: aut susceptū q̄ accuratissime liceret non obire uel ex
cōi officio: quo tenemur oēs si possumus aliqd utilitatis in
mediū afferre: cū praelertī ad studia litterarū ptineret: q̄rū
laudes plures sunt ac maiores q̄ ut uerbis eas q̄spīā q̄ntūuis
disertus sit atq; eloq̄ns satis p̄ dignitate cōplecti possit: si
mō is sim q̄ ea i re qcq; cōferre ualeā. Sed adde q̄ mihi ut id
facere uos eratis auctores: quorū ea est modestia: p̄bitas: re
liq; boni mores ac uirtutes cū doctriā nō mediocri: necnō

TROTUS, ALBERTUS. De jeunio. *1477. Nuremberg. Friedrich Creussner.

2^a. Distinctus est iste tractatus ieiunij in capitula numero qua// dragintaunum . . . 3^a. Alberti trotti ferrariensis ad reuerendissimum anti- stitem de // padua in tractatu de Ieiunio prohemia incipit. 23^b Colophon : Summula breuis Alberti trotti ferrariēsis Ad reuerēdissimū // antistitē de padua de ieiunio explicat feliciter. Anno domini. // M. CCCC. LXXVij. Laus deo clementissimo. /// Impressum per Fridericum Creußner ciuem Nürmbergensem.

Folio. [a-c^s] 24 leaves, the first and the last blank. 9^a: 35 lines, 191×124 mm, Type: 110.

Hain *589. BMC II p. 449.

282×205 mm.

Capitals, paragraph-marks, initial-strokes, and underlines supplied in red.

Summula breuis Alberti trotti ferrariēsis Ad reuerēdissimū antistitē de padua de ieiunio explicat feliciter. Anno domini. M. CCCC. LXXVij. Laus deo clementissimo.

Impressum per Fridericum Creußner ciuem Nürmbergensem

Alberti trotti ferrariensis ad reuerendissimum antistitem de padua in tractatu de Ieiunio prohemia incipit.

Superiori anno cum ab decretorum lectione conuictus in hoc almo firmanensi studio libz illum in ea parte legeres in qua de ieiunij obseruantia agitur, pectus ac instantia nonnullorum mihi debitisimorum inuicta? fuit ut quoniam quidem ea materia satis pulchra latis etiam necessaria uellem ego in ea declaranda aliquatulum me extendere: nara teriam totam simul colligere ac p modum breuis cuiuslibz simile in scriptis redigendo. Ad quod omnis suscipiendum uoluntatem meam impulsiuas plurimum me etiam induxit repositis illius qualitas erat enim quadaesimale tunc tps | ac p confes quens totum ieiunij materiam accomodatam. Ut igitur & mate

An sagimen hoc est lardum ueniat sub prohibitione. Capitulum. xxi.

Trum autem appellatione carniū vel sub carū p^rhibitione comprehendatur sagimen hoc est lardum hosti in summa. s. hoc etiam sacra | notabiliter de terminat. q non. Et quo infert ibi q ille cui prohibite essent carnes & concessus usus ouorum sicut est videre in quolibet die ueneris aut die sabbati potest uti sagimine per ter. hoc bene probantem in. c. p. s. l. b. i. r. y. d. i. Et ab hoc bene fiat ter. de iur. c. p. s. l. b. i. r. y. d. i. Et per Bar. C. de Errogatione militans anone libro. xi. & ibi per Bar. Et per. s. m. c. abnonore. xxxij. q. ij. Et sic p. dicit hosti. ibi ser uare clumacenses licet assergentes & alij religiofi non sic. Quob apud me est ualde dubium attentio q lardum est de ip sa substantia & corpore animalis nec: pot: atum carni eius & ossibus non sic ouum & laci etiam postq^r sruunt et translatum

est in aliam speciem scilicet casei. Unde no putarem ego licite posse eo uti in die ueneris aut in die sabbati. Attenta maxime consuetudine que communiter per ytaliam est q no comedit talibus diebus ubi autem contrarium esset consuetudo forte posset tollerari dictum hosti. Et eo casu dicam intelligendum p^rallegatum ter. m. c. p. s. l. b. i. r. y. d. i. cum similibus

An magis & sumptuosius pisces sunt permissi. Ca. xxij. Quertendum insuper quia licet ter. m. c. demiq. iij. bis in si uideatur prohibere debere comedi magnos & sumptuosos pisces dum dicit demiqz qui a carne abstinet nequaquam sumptuosa marinarum beduarum conuicia preparat. Et cum illud quod ibi dicitur non est sic intelligendum ut loquatur de necessitate & posito q^r necessitate loqui uoluerit ibi gregori? illud. c. non est receptum be consuetudine que ut patet contrarium seruat fin Archi. ibi

De p^rima comedentis carnes tpe quadragesime. Ca. xxij. Adbidia com? p^rima comedentiu carnes in quadragesima circa. c. demiqz. Que est ut talia a sacra communione in sollempnitate paschali teneatur abstinere et per totum annum illius circulum carnes non comedere

Quid de eo qui nimium comedit tpe ieiunij. Ca. xxij.

Vob uero quarto loco dicit ieiunantem refici modestate hic exbit dubium. Quid si quis ultra necessitatem comedit plus in p^randio illo solo comebit q^r solitus plerunqz sit in duobus alijs sub tempore quo non ieiunat | ut nonnulli gulosi faciunt ne famescant be sero an talis censetur ieiunare si alia p^redicta conseruet. Nam p^r pte negatiua nime dicit ieiunare talis ab hoc facit ter. in d. c. demiqz. iij. d. i. & ter. m. c. q^r demiqz mobilis de c. s. d. v. d. c. ne tales & c. sint sibi. ubi ter. Jero. q^r mibil p^rdest bibuo vel tris buo vacuum uentrem portare. si post panter obstruatur. si

四 ロデリクス・ザモレンシス「人間生活の鑑」

一四七九年 アウグスブルグ ヨハン・ベームラー刊

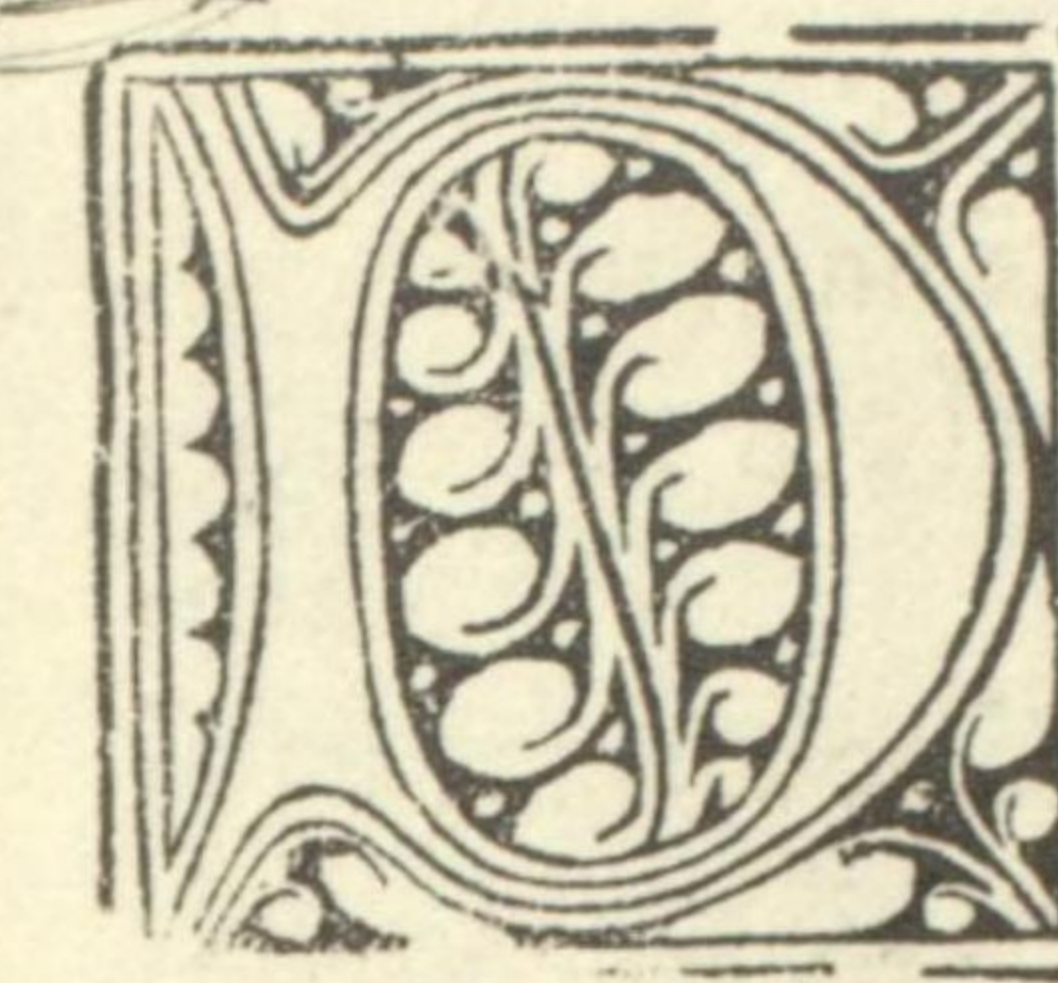
RODERICUS ZAMORENSIS. Spiegel des menschlichen Lebens. [Tr. by Heinrich Steinhöwel.] *1479. Augsburg, Jonann Baemler.

1^a: [D] Ises büchlin genant der Spiegel // des menschlichē lebens von dem // hochwirdigen Rodorico von hÿ // spania bischoffen Zamorensi ge- // machet . . . 5^a: (red). Das erst blat- // ¶ Hie vahet an säliclichen das büch genandt der spie // gel menschlichs lebens. Wei d'mensch sein leben vol // furen fol . . . 207^b. Colophon: ¶ Das büch des menschlichen lebens hat gedruckt // vñ volēdet Hanns Bämle zū Augspurg Am // freÿtag nach Magdalene. Jm-lxxviii. Jar. // ¶ Deo gratias.

Folio (a-z) 208 leaves, the last blank. 1^a: 28 lines, 210×123 mm. Type: 118. Woodcut capitals. 56 woodcuts and many fine "Maiblumen" initials. Hain *13949. 236×179 mm. (Wanting last leaf. One of the most sought-after and celebrated German XVth century woodcut books.)

Das büch des menschlichen lebens hat gedruckt vñ volēdet Hanns Bämle zū Augspurg Am freÿtag nach Magdalene. Jm-lxxviii. Jar. Deo gratias.

H. Steinhöwel

Ises büchlin genant der Spiegel des menschlichē lebens von dem hochwirdigen Rodorico von hÿ spania bischoffen Zamorensi gemachet Zelob/eren/vnd glozi dē heÿligisten vnd sãligisten herrn/ herrn Paulo dem andern grōsten bischoff. In dē sich all tōttliche menschen-sÿ seyend geÿstlich oder weltlich/eÿnes yegklichen wesens nach irem glücke oder widerwãrtigkÿt gesehē mügent. Darumb im auch der Tÿtel/spiegel mēschliches lebens gegeben ist. Vñ wirt geteÿlt in zweÿ büchlin. ¶ Das erst von allen weltlichen stãtten vnd künsten vnd formen zeleben. Darumb das wir im eÿngang zeleben in disem stat geboren werden ¶ Das ander von allen geÿstlichen stãtten vnd wesen zeleben mit vnder schÿd der orden leüt vnd andern geÿstlichen personen nach außweÿsung der nachuolgenden register. ¶ Das erst capitel sagt von dem obristen weltlichē das ist kÿyserlichen vnd andern fürsten stat/von der selben sãligkÿt vnd ander zufall. Am ersten blat ¶ Das ander capitel sagt von vnsãligkÿt des kÿyserlichen oder küncklichen states vñ vil sorgen/ellēd/vñ vnfüg die den fürstē zūstand vñ nachuolgē .iiij. ¶ Das dritt capitel von den hoffleüten /vnd denen die den fürsten nachuolgent vmb gunst oder ämptee zū erwerben. am-ix. plat ¶ Das vierd capitel vō beschwãrd vñ sorgen deren

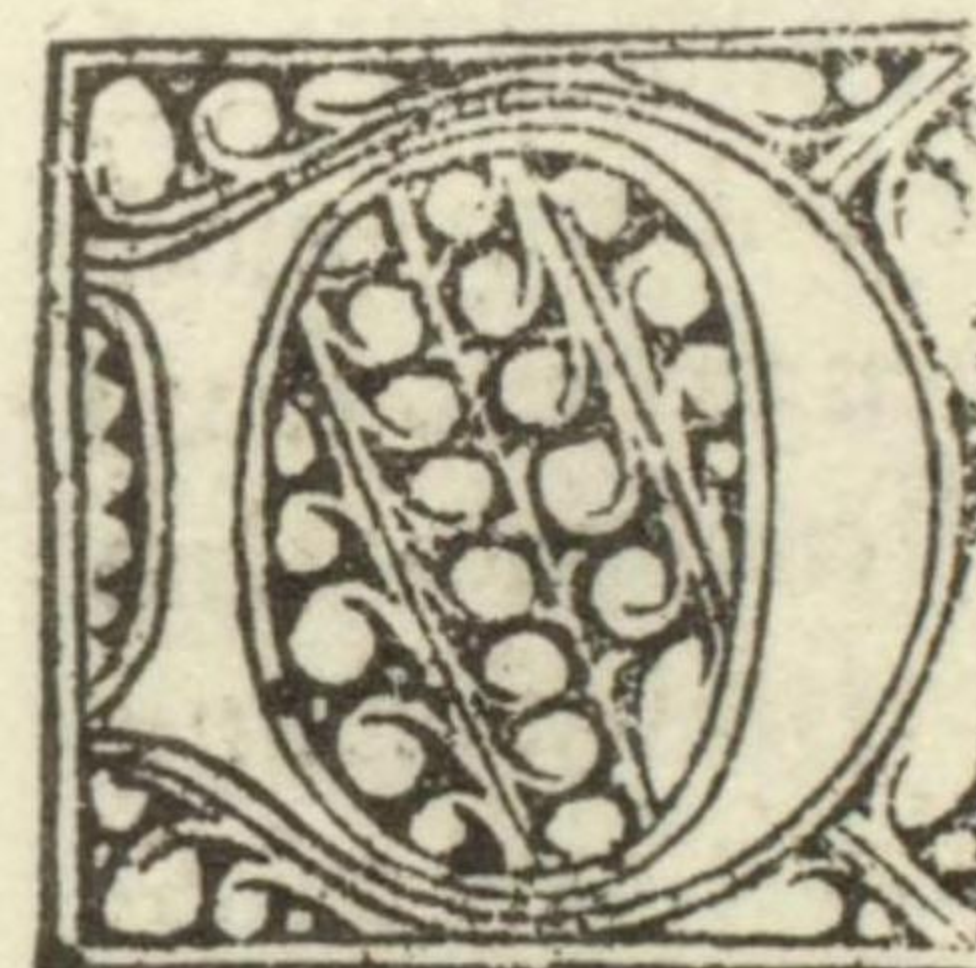
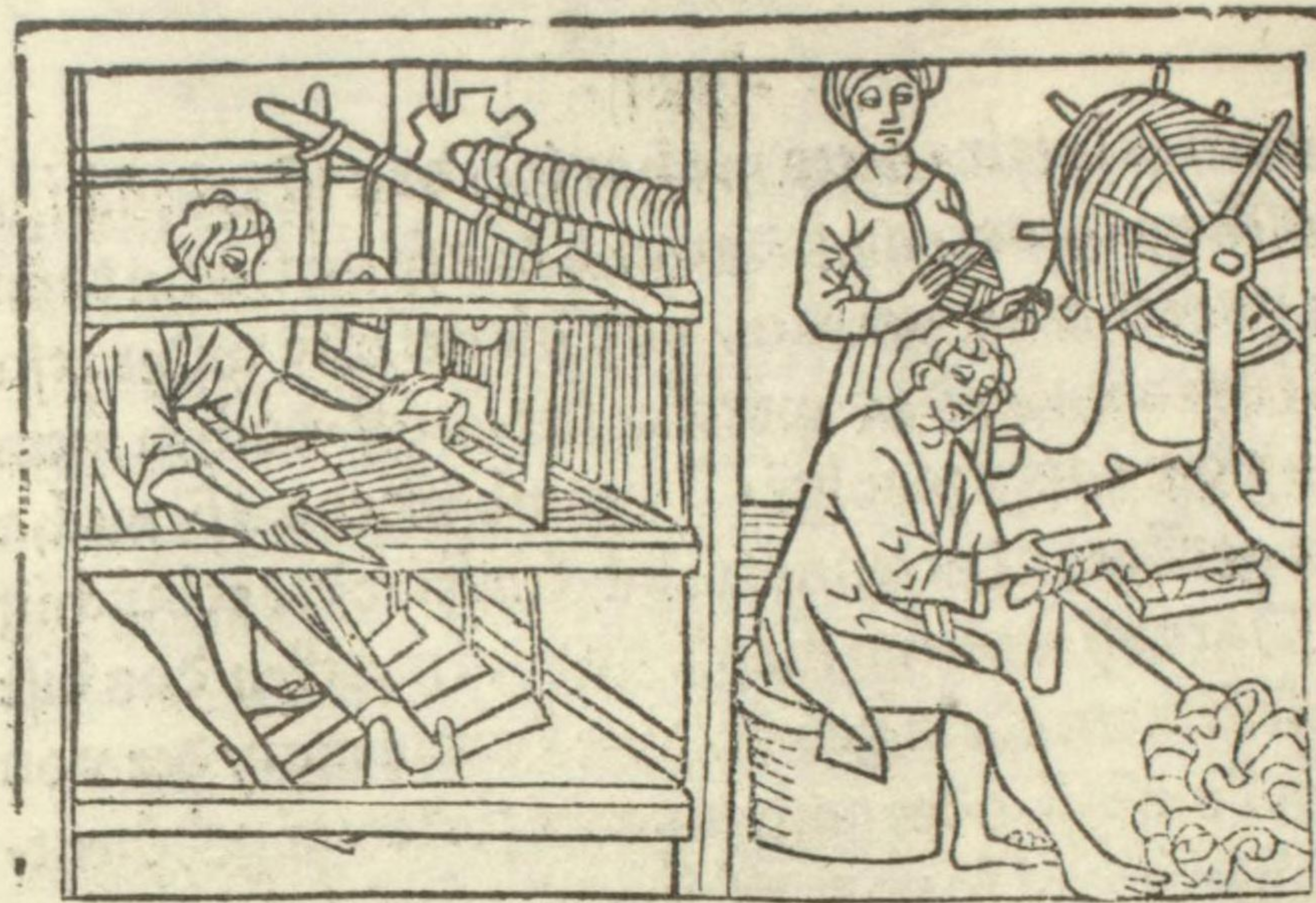
Das erst blat.

Chie vahet an säliclichen das büch genandt der spie-
gel menschlichen lebens. Wie d mensch sein leben vol-
furen sol. vor an zu got den allmächtigen. Darnach
gen seinē nächstē. Er sey sein oberer vnderthan. oder
mit genos. in rechter geordenter liebe.

Das erst capitel. von dem keyserlichen vnd ander
fürsten stat.

Vber alle menschlich würdigkeit di-
ser zeyt behelt das keyser tumb vñ
küniglicher stat. die oberkeit. d sel-
ben scheyn vnd lob ist so groß das
sy mit worten mit mügent gnügsā-
klich werde außgesprochen. Aber
kürz zesagen wie der nam ist. also
ist sein lob. Wan zelatem wirt der keyser imperator

As wollen werck als die alte wei-
sen wellent. ist das erst hantwerck
Vnder dem weben. spinne. kemme
zaisen. naen. schneiderwerck. vñ al-
les das mit wollen. flachs. seyden
vnd des gleichen umb gatt. wirt
begriffen. Der selben künstē. nutz
vnd notturfft ist so clar. das die menglich bekennet.
es wäre dann einer der lieber nackent warm bekley-
det gan wölte. Darumb hatt vns vnser müter die na-
tur. werckzeug zu sollichem hantwerck gegeben. Vnd
die menschlich vernunft die kunst erfunden. das ze-
treiben vmb notturfft vnd nutz vnsern leib zebekley-
den. die scham zebedecken. vnd die festigung der keltē.
vnd auch der hiez züuerreiben. Sy ist auch über nutz
darinn erber mit allein mann. Sunder auch frauen

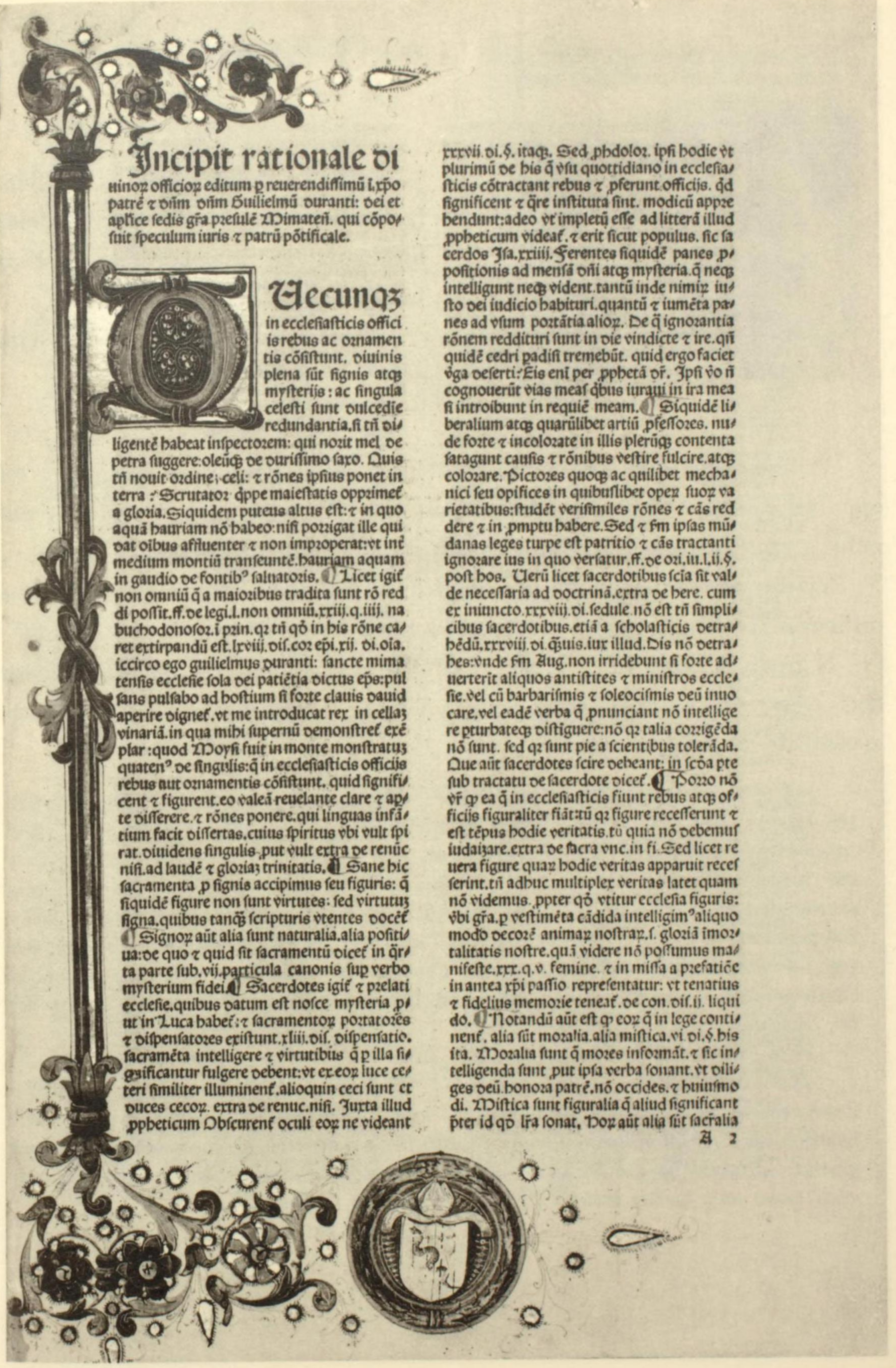
DURANTI, GUILLELMUS. Rationale divinorum officiorum. [Ed. by Johannes Aloisius Tuscanus.] *1480. Vicenza. Herman Liechtenstein.

4^a. Incipit rationale di // uino^l officio^l editum p reuerendissimū i xpo // patrē z dñm dñm Guilielmū duranti: dei et // apl'ice sedis grā presulē Mimateñ. qui cōpo= // suit speculum iuris z patrū pōtificale. // [ornamental Q] Uecunq^z // in ecclesiasticis officii // is . . . 223^b Colophon: . . . deuotas // orationes effundant. // Hermanus lichtensten coloniensis // probatissimus // librerie artis exactor. // Impressum Uincentie anno domini // Mcccclxxx. //

Folio. [a²] A¹⁰B-N⁸O⁶ a-n⁸o⁶. 224 leaves, the last blank. 2 columns. 4^a: 58 lines, 213×134 mm. Types: 74 G, text, 150 G. headings. On 2^a. Miniature and ornamental capital. Hain *6482. GW. 9120. 306×212 mm.

(Imperfect, wanting a¹⁻², A¹. Capitals and initial-strokes supplied in alternate red and blue.)

Hermanus lichtensten coloniensis
probatissimus librerie artis exactor.
Impressum Uincentie anno domini
Mcccclxxx.

Incipit rationale di

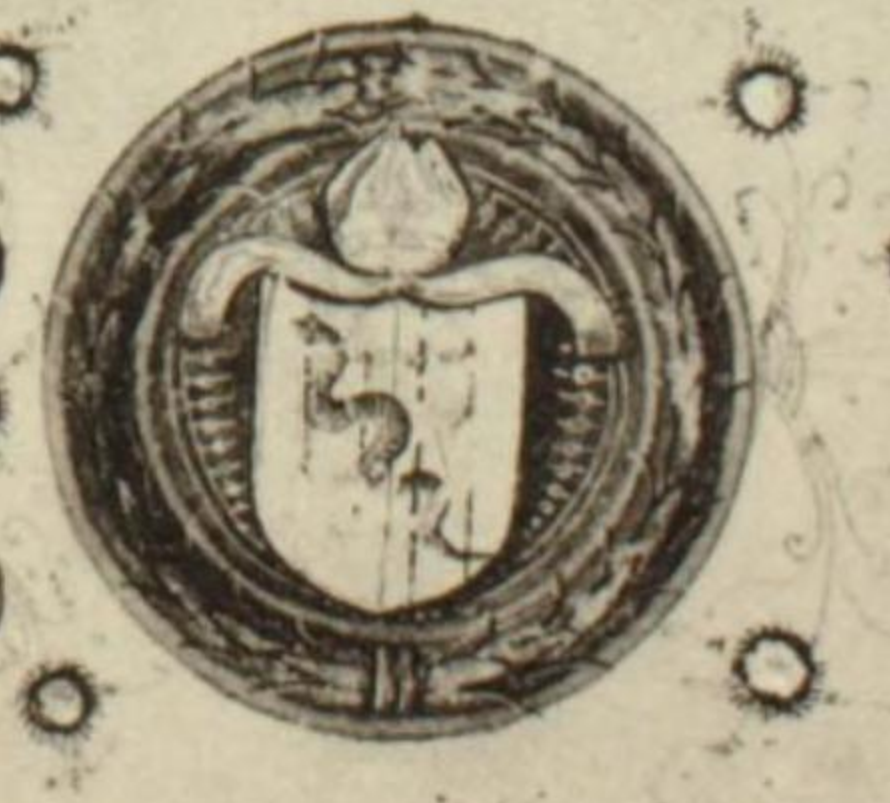
uinoꝝ officioꝝ editum p reuerendissimū i xpo patrē z dñm dñm Guilielmū duranti: dei et apl'ice sedis grā presulē Mimateñ. qui cōpo= suit speculum iuris z patrū pōtificale.

Uecunqz

in ecclesiasticis officii rebus ac ornamentis cōsistunt. diuinis plena sūt signis atqz mysteriis: ac singula celesti sunt dulcedie redundancia. si tñ diligētē habeat inspector: qui nox̄ mel de pera suggere. oleūqz de ourissimo saxo. Quis tñ nouit ordine: celi: z rōnes ipsius ponet in terra: Scrutator: q̄ppe maiestatis opprimef a gloria. Siquidem putens altus est: z in quo aquā hauriam nō habeo: nisi pozigat ille qui dat oibus affuenter z non impoerat: ut int̄ medium montiā transuēt. hauriam aquam in gaudio de fontib⁹ saluatoris. Licet igit̄ non omniū q̄ a maioribus tradita sunt rō red di possit. ff. de legi. l. non omniū. xxiii. q. iiii. na buchodonosoz. i. pzin. qz tñ qd̄ in his rōne ca/ rer extirpandū est. lxviii. ois. cor. epi. xij. di. oia. iccirco ego guilielmus duranti: sancte mima/ tensis ecclesie sola dei patiētia victus ep̄: pul/ sans pulsabo ad hostium si forte clauis dauid aperire digner. et me introducat rex in cellas uinariā. in qua mihi supernū demonstret̄ exē/ plar: quod Moȳs fuit in monte monstratus quaten⁹ de singulis: q̄ in ecclesiasticis officii rebus aut ornamentis cōsistunt. quid signifi/ cent z figurent. eo ualeā reuelante clare z ap/ te disserere. z rōnes ponere. qui linguas infā/ tium facit disertas. cuius spiritus ubi uult spi/ rat. diuidens singulis. put uult extra de reuicē nisi. ad laudē z gloria trinitatis. Sane hic sacramenta p signis accipimus seu figuris: q̄ siquidē figure non sunt uirtutes: sed uirtutū signa. quibus tanq̄ scripturis uentes docēt. Signoz aut̄ alia sunt naturalia. alia positū/ ua: de quo z quid sit sacramentū dicef in q̄r/ ta parte sub. vii. particula canonis sup uerbo mysterium fidei. Sacerdotes igit̄ z prelari ecclesie. quibus datum est nosce mysteria p/ ut in Luca habet: z sacramentoz potatozēs z dispensatozēs existunt. xliii. ois. dispensatio. sacramēta intelligere z uirtutibus q̄ p illa si/ gificantur fulgere debent: ut ex eoz luce ce/ teri similiter illuminent. alioquin ceci sunt et uices cecoz. extra de reuicē. nisi. Juxta illud ppheticum Obsecrent oculi eoz ne uideant

xxvii. di. s. itaqz. Sed phdoloꝝ. ipsi hodie ut plurimū de his q̄ uti quotidiano in ecclesia/ sticis cōtractant rebus z pferunt officijs. qd̄ significent z q̄re instituta sint. modicū appre/ bendunt: adeo ut impletū esse ad litterā illud ppheticum uideat. z erit sicut populus. sic sa/ cerdos. Jsa. xxiii. Ferentes siquidē panes p/ positionis ad mensā dñi atqz mysteria. q̄ neqz intelligunt neqz uident. tantū inde nimiz iu/ sto dei iudicio habituri. quantū z iumēta pa/ nes ad utum potatā alioꝝ. De q̄ ignorantia rōnem reddituri sunt in die vindicte z ire. qñ quidē cedri padisi tremebūt. quid ergo faciet vga deferti: Eis enī per pphētā of. Ipsi uo nō cognouerūt uias meas q̄bus iurauī in ira mea si introibunt in requiē meam. Siquidē li/ beralium atqz quarūlibet artū p̄fessoꝝ. nisi de forte z incolozate in illis plerūqz contenta fatagunt causis z rōnibus uertere fulcra. atqz colozare. Pictozes quoqz ac quilibet mecha/ nici seu opifices in quibuslibet opoz suoz va/ rietatibus: studēt uerisimiles rōnes z cās red/ dere z in p̄mptu habere. Sed z fm ipsas mū/ danas leges turpe est patrio z cās tractanti ignorare ius in quo uersatur. ff. de ozi. l. ii. s. post hos. Clerū licet sacerdotibus scia sit ual/ de necessaria ad doctrinā. extra de here. cum/ er inuincto. xxviii. di. fedule nō est tñ simpli/ cibus sacerdotibus. etiā a scholasticis uetra/ hēdū. xxviii. di. q̄uis. iur illud. His nō uetra/ bes: unde fm Aug. non irridebunt si forte ad/ uerterit aliquos antistites z ministros ecclesie. uel cū barbarisimis z soleocismis deū inuo/ care. uel eadē uerba q̄ p̄nunciant nō intellige/ re pturbatoꝝ distiguere: nō qz talia corrigēda nō sunt. sed qz sunt pie a scientibus tolerāda. Que aut̄ sacerdotes scire debeant. in sc̄ba pre/ sub tractatu de sacerdote dicef. Porro nō v̄f q̄ ea q̄ in ecclesiasticis sunt rebus atqz of/ ficis figuratiter fiātū qz figure recesserunt z est tēpus hodie ueritatis. tō quia nō debentur iudicare. extra de sacra uic. in fi. Sed licet re/ uera figure quaz hodie ueritas apparuit recef/ ferint. tñ adhuc multiplex ueritas latet quam nō uidemus. p̄pter qd̄ uerit̄ ecclesie figuris: ubi grā. p uestimēta cādida intelligim⁹ aliquo/ modo de eoz animaz nostraz. i. gloria imoz/ talitatis nostre. quā uiderē nō possumus ma/ nifeste. xxx. q. v. femine. z in missa a p̄fatiōe in antea xpi passio representatur: ut tenarius z fidelius memorie teneat. de con. ois. ii. liqui/ do. Notandū aut̄ est qz eoz q̄ in lege conti/ nent. alia sūt moralia alia mystica. vi. di. s. his/ ita. Moralita sunt q̄ mozes insormāt. z sic in/ telligenda sunt. put ipsa uerba sonant. ut olli/ ges deū bonoz patrē. nō occides. z huiusmo/ di. Mystica sunt figuralia q̄ aliud significant/ p̄ter id qd̄ l̄sa sonat. Doy aut̄ alia sūt sacralia

Epistola beati Hieronimi presbiteri ad Paulinum presbiteru de omnibus diuine historie libris incipit.

Rater am brosius tua mihi munuscula perfe res: detulit simul z suauissimas literas: que a principio amicitiaru fide probate ia fidei: z ueris amicitie noua pferebat. Vera eni illa necessitudoe: z christi glutino copulata: qua non vti

1^a. Epistola beati Hieronimi prosbiteri ad // Paulinum presbiteru de omnibus diuine // historiæ libris incipit. /// [F] Rater am // brosius tua mihi // munuscula perfe // res: detulit simul // z suauissimas lit- // teras... 3^a. Prefatio sancti Hieronymi presbiteri in // pentateucum incipit. 3^b. Glosa ordinaria incipit. // [C] Vm omnes diuinos libros legimus... 5^a (Text): [I] N pncipio creauit... 1209^b. End (Text): Gratia domini nostri ihesu chri- // sti cum omnibus vobis Amen. (Gloss): Gratia domini // Consuatio aposto//li in verba christi.

Folio. Vol. I. a¹⁰9b⁸5d⁸d¹⁰a⁹d⁸3b⁸2b⁶. 254 leaves Vol. II. a⁸14c⁸c¹⁰3b⁸c⁶b⁸2b⁶. 186 leaves. Vol. III. 2c⁸2c⁶c⁸c¹⁰e¹⁰e⁸5b⁸b⁶2b⁸b¹⁰a⁸d⁸2a⁸. 252 leaves. Vol. IV. 11g⁸2g⁶g¹⁰4d⁸d⁶2e⁶2a⁸5c⁸2c⁶. 228 leaves. Vol. V. 12f⁸f⁶f⁸+1b⁸b⁶8a⁸2a⁶a⁸a⁸b⁸c⁸4a⁸a¹⁰. 291 leaves. Total, 1211 leaves. Printed in two columns of interlineated text surrounded by a glossary. 2^a, 64 lines of text type without interlineation, 338x200 mm.; 4^a, 73 lines of commentary, 337x200 mm.; 5^a, text and commentary, 340 (or with head-lines 365)x200 mm. Types: 180, head-lines and beginnings of chapters; 106, text; 92, commentary: 58, interlineated commentary. Spaces left for capitals.

Hain *3173. BMC. I. p. 92. GW. 4282. 470x330 mm. (Rubricated. Initial in red and blue. With two fine illuminated portraits of a Pope and of St. Wolfgang. Bound in 3 vols. Contemp. sheepskin over wooden board, with 2 metal clasps. The first Latin Bible with the ordinary and interlinear glosses. Printed by Adolf Rusch in Strassburg for Anton Koberger in Nürnberg with types lent to the printer by Joh. Amerbach in Basle.)

六 「新舊約聖書」(ラテン語)

(一四八一年) ストラスブルグ

アドルフ・ルッシュ刊

BIBLIA LATINA. [Biblia Latina cum glossa ordinaria Walafridi Strabonis et interlineari Anselmi Laudunensis.]

Strassburg. Adolf Rusch. Undated. (1481) 5 vols in 3.

Genesis.

C. III.

ipse ergo decimatus est. que est ergo differentia sacerdotu chulsi? Iuicic? Quia decimatus est a melchisedech: Quia qd necesse est aliquo modo no fuisse ibi ipm. Nam secundu carnes ibi fuit: secundu animu non fuit. Non est ergo anima ipi de traduce pgnationis. Sed dicendum est: quous nullus anima fit in lumbis patris secundu carnes: tamen in lumbis abra: decimatus leui: chulsi no decimatus. qz leuicid ratione feminale: ibi fuit leui: qua ratione per concubitu uenturus erat in matrem: secundu uim qua no erat ibi chulsi caro. quous secundum ipsam fuerit marie caro. leni qz te carne concupiscentia nascit. chulsi secundum carnalem so lam substantiam. In abra: decimatus qd curabatur non illud uide curabatur. Sed si uicium sic potuit esse secundu carnem: non decimatus ita secundum animu Respondetur. Si potuit te anima fieri qd te carne uicium est: ita est te traduce aia chulsi: ut latem pgnationis no contrahat. Si autem sine reatu non potest inde discen unde est. Et tery aut amig ueruz te parentibus an te super sint: vincit qui poterunt ego ad huc inter utrosqz moueo: aliquando sic aliqui autem sic. At omnia paria vel pene paria et utroqz latere munita rationum pronuntiam: nisi sententia eorum qui animas et patri bus creati putant: te baptismo parulouu pponderaret. te quibz quid responderi possit: nondum michi occurrit.

Erat autem uterqz nudus. Aug. Si uerba uel cuiuslibet phaty aliquid dicitur: qd ad litteram absurdum uideatur: ideo figurate dicitur: ob significationem tamen dicitu esse non est uoluntadi. Cospora uero duo p hominu in paradiso nuda erant: nec erubescabant: quia nullu legem in membris senserant legi: mentis repugnante: qz inobedientiam facta est. Nichil putabant uelandum: qz nichil senserant reframandum. Ibi dicitur. Erat autem uterqz nu-zi. Nudi erant nec erubescabant simplicitate anime z castitate significat. Ibi respodi eni uol uiri uiri p-cast-ctibi bere chulsi. Limeo autem ne sicut serpens sedant ena: ita cor rumpantur sensus uel stri zc. Serpens uia tolam significat: qui non est simplex. Unde sequitur. Serpens erat callidior cunctis a-in quo significatur uersuta et. Para- dilus uita beata in q serpens no erat: quia iam uolubus erat. Loano ista tentatō occulta: sicut accellit ad iudam persuadere: uel uicium erat. Quis inuicem in cor et sed uir repellit: qz paradisi incolit. Iy p mulierem uenturus: quia ratio nostra no uoluit ad consensu nisi uelocitate mota fuerit in aliqua parte anime: que debet obtemperare rationi ut uero rectiori: nec alie quo i peccato labit. In serpente suggestio in mtere libido: pferens rois in uro. Si cupiditas mota est: persuasum est mulieri. Si ratio concitit: sua danti libidinis: beata uita tanqz a paradiso expellitur homo: z imputat peccatum: ena si no sequat factu: qz in consensu rea tenetur conscientia.

III. Sed et serpens erat callidior zc. Aug. Alij prudentissimus: tras: latius dicitur. Quidam codices habent sapientissimus: no appie: sicut in bono solet accipi sapientia dei uel angeloru: uel anime rationalis. Sicut apes uel formice uicium sapientes: ppter opa sapientiam imitant. Quis serpens no rationali anima: sed spiritu dyabolico possit sapientissimus uici: qz mali angeli superbia uicium natura sunt excellentiores omnibus bestijs: ppter eminentiam rationis. Sed ergo mirum si dyabolus spiritui suo impleat serpentem: sicut uates implebat: sapientissimum reddidit: rat omnium bestiarum: secundu animam uiuam z irrationalem uiuentium. Ita tamen sapientia dicitur in malo: sicut astutia in bono: cu latine sapiens appie in bono accipiantur: astuti uero male cordati. nec putandū est q dyabolus serpentem per que tentaret eligeret: sed eius decipere cuperet: no ponit: nisi per qd animal posse permissus est. Nocendi eni uoluntas inest cuiqz a seclis potestas a deo.

Qui dicit ad mulierem zc. Aug. Inexcusabilis est pgnationio mulieris: qz memo erat pcepti dei: Oblitio tamen uicium pcepti z tam necessari culpa est: negligentis uamabilis. Inde autem maior trasgressio quia memo: pcepti erat: z deus in illo tanqz pferens contemnitur. Talem inquit faceret hominem: qui nollet omnino peccare. Cōcedi mus meliorē naturā esse q omnino peccare nollet. Concedat no esse mala: que talis facta est: que postea no peccare si uellet: iuste punitū: q uoluntate no necessitate peccat. Eni ergo hyc bona sit illa melior: cur no ueruz fecerat: ut uerius laudaret de uiruz? Illa eni in sanctis angelis: hyc te sanctis hominibus est.

JOHANNES DE SACRO BUSTO. Sphaera mundi. [With other tracts.] *6 July, 1482. Venice. Erhard Ratdolt.

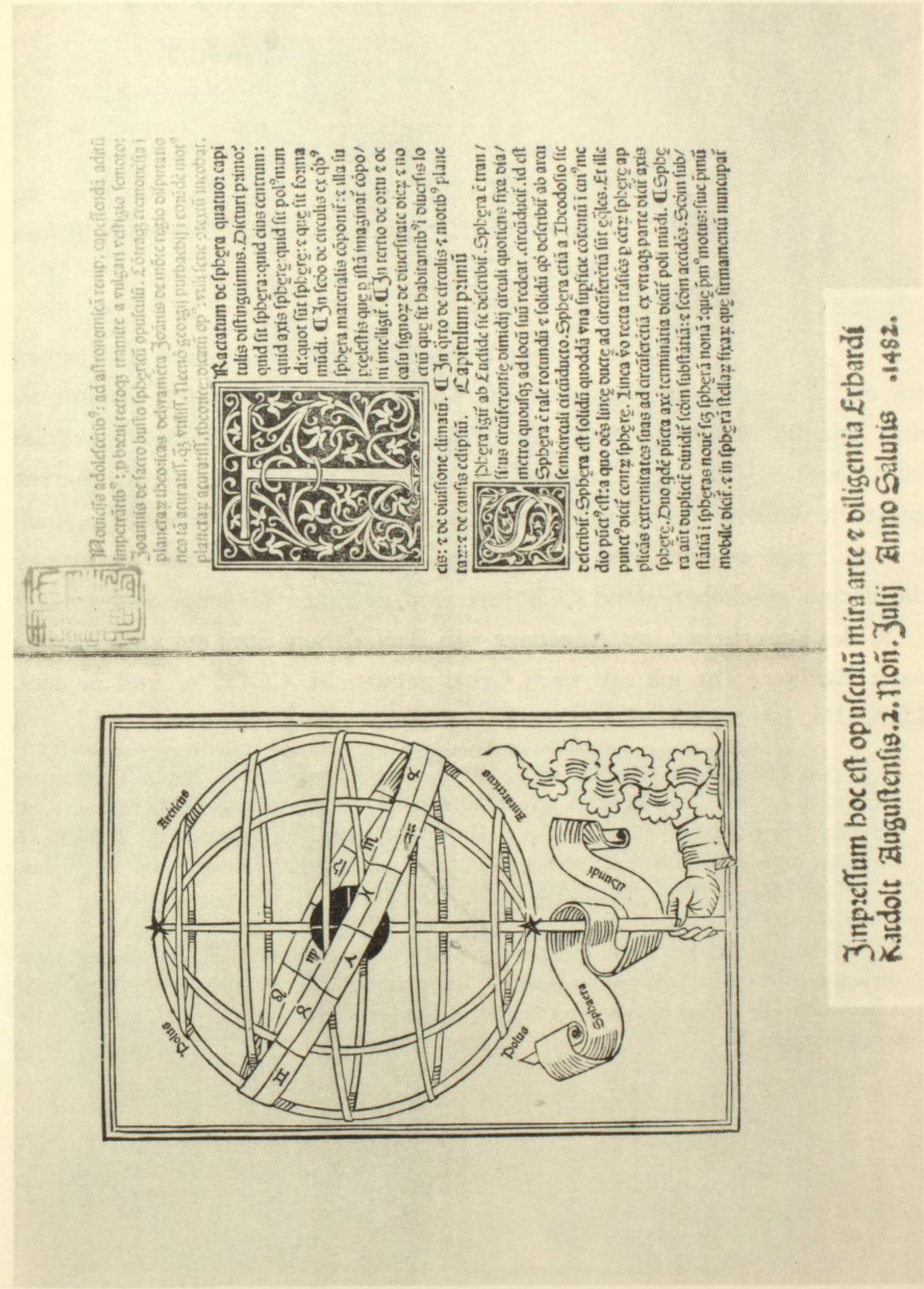
1^b. [Woodcut, *sphaera mundi*]. 2^r. (red) Nouicijs adolescētib⁹: ad astronomicā remp. capessendā aditū // impetrātib⁹: p breui rectoꝛ tramite a vulgari vestigio semoto: // Ioannis de sacro busto sphaericū opusculū. Cōtraꝛ cremonēsia ī // planetaꝛ theoricas delyramēta Ioānis de mōte regio disputatio//nes tā acuratiss. q̄ vtiliss. Necnō georgij purbachij ī eorūdē mot⁹ // planetaꝛ acuratiss. theoricę: dicatū op⁹: vtili serie cōtextū inchoat.

60^b. *Colophon*: Impressum hoc est opusculū mira arte ⁊ diligentia Erhardi // Ratdolt Augustensis. 2. Noñ. Iulij Anno Salutis. 1482.

Quarto. a-g^h. 60 leaves. 9^a: 31 lines, 141×95 mm. Types: 92 G., headings; 91 G., text: 56 (75) G., lettering of diagrams. Capitals. (2, 5). Woodcut diagrams.

1^a, blank; 1^b, diagram; 2^a-18^a, Jo. de Sacro Busto sphaericum opusculum; 18^b-33^a, Joh. Regiomontani disputationes contra Cremonensia deliramenta; 33^a-60^b, Geo. Peurbachii theoricæ nouæ planetarum. Hain *14110. BMC V. p. 286. 222×126 mm.

Some of the diagrams are painted yellow and green.

Impressum hoc est opusculū mira arte ⁊ diligentia Erhardi Ratdolt Augustensis. 2. Noñ. Iulij Anno Salutis. 1482.

ハ ライヘンタール「コンスタンス
會議記事」

一四八三年 アウグスブルグ
アントン・ゾルグ刊

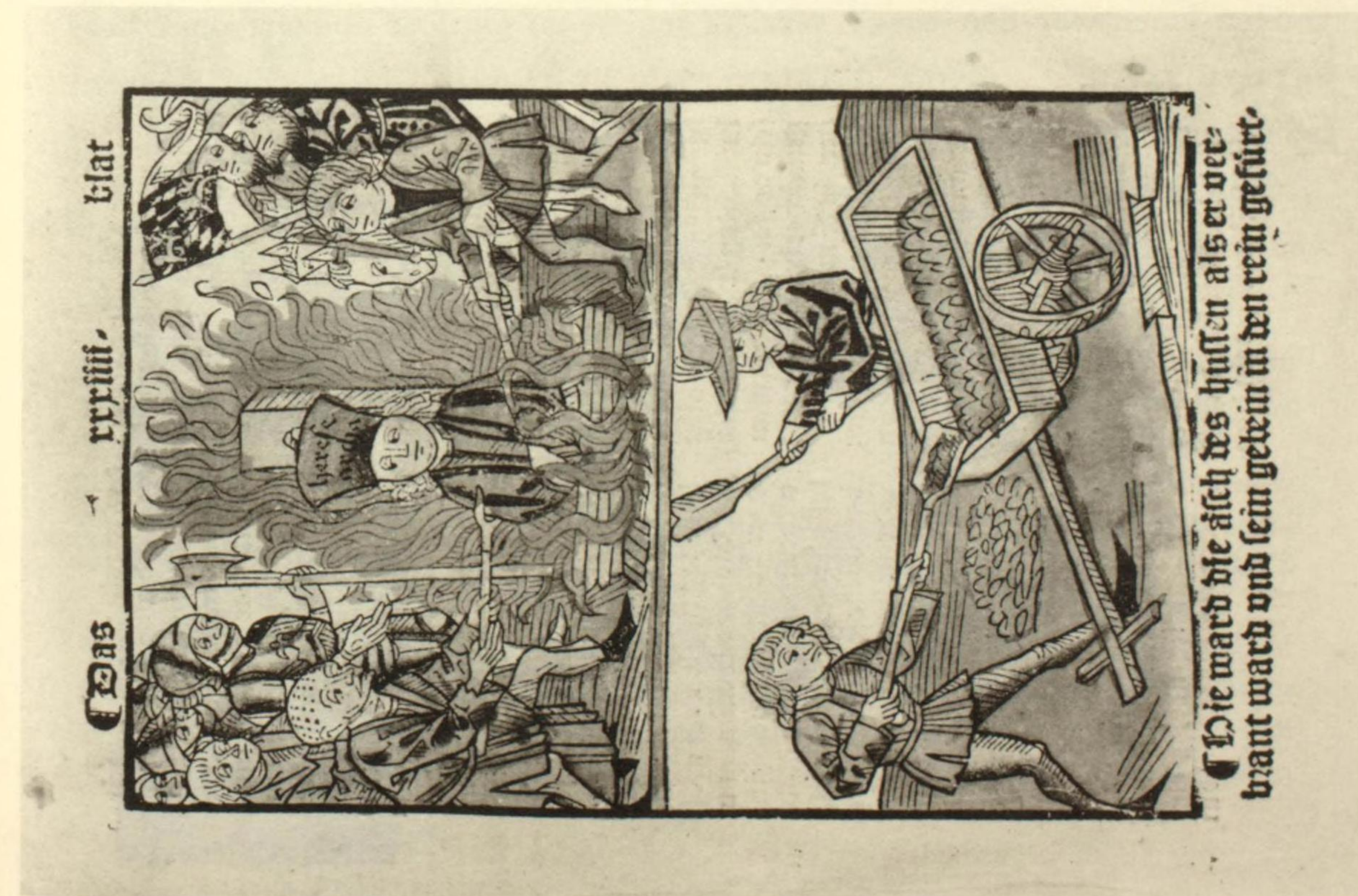
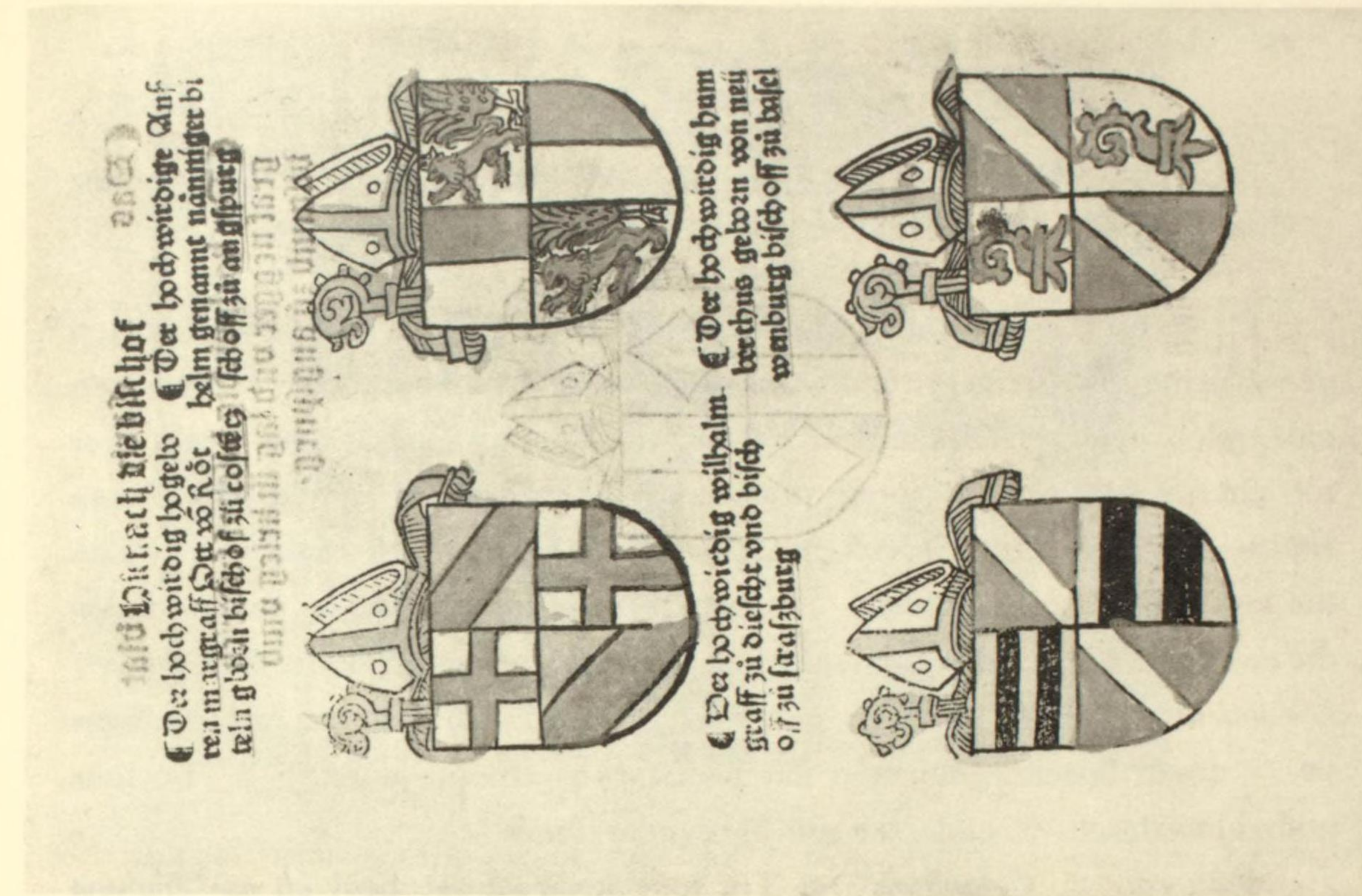
REICHENTHAL, ULRICH. Concilium zu
Constanz. *2 September, 1483. Augsburg. Anton
Sorg.

2^a. ¶ Hienach ist zū dem ersten verschriben
wie die // Cardināl vnd erzbischof fürsten vnd herrē // gen costentz zū
dem concilio einrittend. 249^a. Colophon: ¶ Hie endet sich das Concilium
büch gesche // hen zū Costencz. darinn man vindet wie die // herren
gaystlich vnd weltlich eingeritten // seind. vñ mit wieuil personen. Auch
ir wap // pen gemalet. vnd wie sy abgeschiden seynd. // Auch die sachen
die darinn geschehen seind // hüpsch vnd gerecht. Gedruck vnd volendt
// in der keiserlichen stat Augspurg von An= // thoni Sorg am aftermontag
nach Egidy // Do mā zalt nach Cristi gepurt. M. CCCC // vnd in dem.
LXXXIII. Iare.

Folio. (a-o¹⁰p⁸q¹²r¹⁰s¹²t-zA¹⁰B⁸). 250 leaves, the first and last blank. 2 columns
for the most part. 5^a: 35 lines, 211×120 mm. Leaves 2-249 foliated, with errors.
Types: 140, headings and foliation: 118 (120), text. Capitals (2). With 41
full-page woodcuts, 3 other large woodcut and about 1100 woodcut coats of arms.
Hain *5610. BMC. II. p. 350. GW. VI. col. 822.

270×192 mm.

(Wanting the first and last leaves. Capitals not painted. Woodcuts and coats
of arms painted in fine original color. In place of the missing blank first leaf,
a leaf with an elaborate woodcut border (16 th cent.) has been added, with a title
in manuscript.)

LUDOLPHUS DE SAXONIA, CARTHUSIANUS. Meditationes vitae Christi. *20 November 1488. Antwerp. Claes Leeuw.

1^a: ¶ Dat boeck vanden leuen ons liefs heeren ihesu cristi anderweruen ghe//print. ghecorrigeert. eñ merckelijck verbetert met addicien van scoonen mo//ralen eñ gheesteliken leeringhen. eñ deuoten meditacien Oeck daer toe ghe//voecht synde scoone oracien oft ghebeden int eynde van elcken capittel. // Item desen boeck heeft oec twee tafelen int beghin. te weten die eene vandē // capittelen des boecs Eñ die ander tael is om te vinden die ewangelien vā // den sondaghen eñ oec vanden heylighen doer alletiaer.// [Woodcut, Standing Christ]. 11^a. col. 1: ¶ Die is de tytel eñ prologus vā // desen boecke ghehieten dat boeck vā // ihesus leuen. [T] En loue gods almachtich // ende ter erē ð reynder ionc // . . .

402^a, col. 2, Colophone: ¶ Tot loue gods eñ tot heyl eñ sa//licheyt alre kersten menschen soe is // hier voleynt dat eewaerdighe boec // vanden leuen woerden passie verri // senisse eñ gloriose opuaert ones herē // ihesu xpristi . . . l. 10. . . . Tantwerpen. by // mij Claes leeu Int iaer ons heeren // MCCCC lxxxvij. den twintichstē // dach in nouembri. Deo gracias. [Wood cut, Mark of Printer]

Folio. [ ] [ ]^ab-r^zf^st^vu^x-z^vA-Y⁶ aa-pp⁶. 402 leaves. 2 columns for the most parts. 11^a: 39 lines, 203×143 mm.

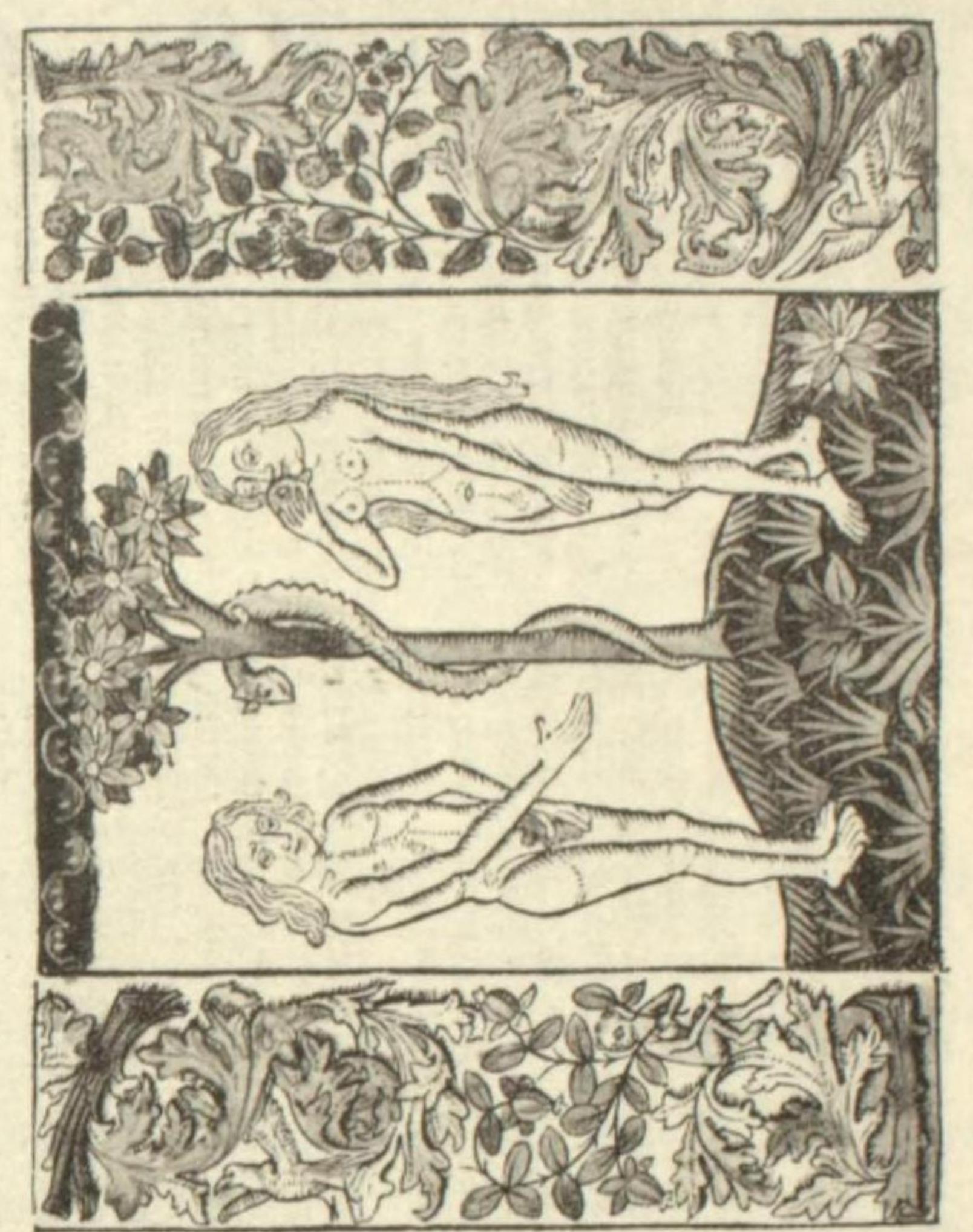
Type: 90, head-lines and text. With a large woodcut on the title, 25 full-page woodcuts, 119 large cuts, and 3 small ones. Hain *10049. Polain. 2544. 283×207 mm.

(Capitals painted in red. Woodcuts painted in brilliant contemporary color. Rubricated. Paragraph-marks, initial-strokes, and underlines supplied in red. Preceded by 3 added leaves with contemporary manuscript texts.)

¶ Tot loue gods eñ tot heyl eñ sa-licheyt alre kersten menschen soe is hier voleynt dat eewaerdighe boec vanden leuen woerden passie verri senisse eñ gloriose opuaert ones herē ihesu xpristi met addicien van scoonen moralen eñ gheesteliken leeringhen eñ deuoten meditacien eñ ghebeden int eynde der capittelen An derweruen gheprint in die zeeer vermaerde coopstadt Tantwerpen by mij Claes leeu Int iaer ons heeren MCCCC lxxxvij. den twintichstē dach in nouembri. Deo gracias

Die mensche. ¶ Als god adam eñ eua alsus ghemact hadde. crinden paradijs gheset. wat is daer naer vā hem gheschiet. ¶ Scriptura. ¶ Als alle twer albus volbrocht was die mensche eyn onnoel. eñ simpel wesende gelijc als no die ionghe kin dren onnoel. eñ simpel sijn niet on urestande als kinde. maer ontfal- dich on enighe boosheit of sonden hem seluen oft haer ligh niet kanten de ghem quact oft erch werende. soe heeft hem god ghemomen eñ gheset in die paradijs o al daer in sijn on- noelheit god inuodetlicken eñ wel- deliken ende die ghenoechten eñ wel- liden van deser plaerten ende alle de- wuchre al daer in sijnde te ghebruy- ken vnghemomen die vrucht van goet ende quaet Ende ten andere ont dat hij dese plaerte bewaren soude. legge de van alle den houet de o paradijs. dat is van alle die vrucht van allen houren soe is sijn eyn vnghemomen vanden boom des werthepes goets ende quaets Ende soe gheringhe oft tot wat tijde dattu daer waeres soe is sijn den door steruen. ¶ Die men- sche. ¶ Doer wyen ende teghe wyen soude adam die paradijs beware. ¶ In wat is van adam ende eua hier me gheschiet. ¶ Scriptura.

¶ Dat boeck vanden leuen ons liefs heeren ihesu cristi anderweruen ghe- print. ghecorrigeert. eñ merckelijck verbetert met addicien van scoonen mo- ralen eñ gheesteliken leeringhen. eñ deuoten meditacien. Oeck daer toe ghe- voecht synde scoone oracien oft ghebeden int eynde van elcken capittel. ¶ Item desen boeck heeft oec twee tafelen int beghin. te weten die eene vandē // capittelen des boecs Eñ die ander tael is om te vinden die ewangelien vā // den sondaghen eñ oec vanden heylighen doer alle tiar.

**Biblia: cum concordanti
is: et terminorū hebraico-
rum interpretationibus.**

二 「新舊約聖書」(ラテン語)

—四八九年 ストラスブルグ ヨハン・プルス刊

BIBLIA LATINA. *1489. Strassburg. Johann Prüss.

1^a. Title: Biblia: cum concordanti // is: et terminorū hebraico= // rum interpretationibus. 421 (num. 418)^b. Colophon: Immensas omnipotenti deo patri qui leges z mandata ore suo edita et digito // ipsius scripta in hoc sacrosancto volumine mortalibus tradidit. Et filio qui i // hac ipsa lege promissus. atq³ sanctorum prophetarum ore diulgatus. media= // tor ... // ... Simulq³ totī militie triumphanti: gratia^z referim⁹ actio // nes. Cuius iuuamine hoc sacrosanctum opus in presidium sancte fidei catho= // lice: solliciti⁹ emendatum: claris litteris impressum: feliciterq³ est consummatū. // Anno legis noue Millesimo quadringentesimo octuagesimonono.

450^a. End: Zuzim: ꝑsiliā // tes eos vel consiliatores eorū.

Folio. a-c⁸d-i⁶ii⁶kl⁶m⁸n⁸o⁶p-fs-vuxy⁶z⁸r⁶s⁸t⁸ A-D⁶E⁸F-H⁶I-V⁸x⁶Y⁸Z Aa-Cc⁶Dd⁸Ee-Kkia⁶bc⁸. 450 leaves, of which 5-421 are numbered irregularly 1-418. 2 columns, except in the colophon, which has long lines, and the Interpretationes nominum hebraicorum, which is in 4 columns. 5^b: 52 lines of text and head-line, 217(227) × 149 mm. Types: 300, title: 156, head-lines and headings: 80, text; 65, interpretationes. With three illuminated initials, and capitals supplied in red.

Hain *3104. GW. 4265. BMC. I. p. 122. 272 × 204 mm.

(First dated Bible with Concordances. Woodcuts by Virgil Solis inserted at early date on inner front and back covers. Johann Prüss was the first printer to print a Bible with a title page.)

Prologus in Bibliam

Incipit Epistola beati Hieronymi ad Paulinum presbyterum de omnibus diuine historie libris Capitulum I

Rater am-
brosius tua mihi
munuscula perfe-
rēs. derulit simul
et suauissimas li-
teras. que a princi-
pio. amicitiarū si-
dem probate iam
fidei z veteris ami-
cicie noua preterebant. **P**era em illa necessi-
tudo est z christi glutino copulata. qua no vti-
litate rei familiaris. no pingui corporis. non
subdola z palpas adulatio. sed dei timor z di-
uinarū scripturarū studia cōciliat. Legimus
in veterib⁹ historijs quosdā lustrasse provin-
cias. nouos adisse p̄fios. maria transisse. vi-
cos q³ ex libris nouerant. corā quoq³ viderēt
Sic pythagoras mephiticos vates. sic pla-
to egyptū z archyta tharentinū. eaq³ orā tra-
lie. que quondā magna grecia dicebatur. la-
boriosissime pagrauit. vt q³ ardentis m̄gr erat
z potēs. cuiusq³ doctrinas academie gym-
nasia personabant. fieret peregrinus atq³ di-
scipulus. malens aliena yerecunde discere q³
sua impudēt ingerere. Deniq³ cū litteras q³
litato oz de fugientes persequitur. captus a pi-
ratis z vendita ruis. tyranno crudelissimo pa-
ruit. ductus captiuus vincit⁹ z fuit. tamē q³
p̄be maior emente se fuit Ad riuū liu⁹ lacteo
eloquētie fonte manantem. de vltimis hispa-
nie galliarūq³ finib⁹. quosdam venisse nobis
legimus. z quos ad contemplationes sui
roma non traxerat. vnus hominis fama pdu-
xit. Dabit illa r̄tas inauditū omnib⁹ secul⁹
celebrandūq³ miraculū. vt vrbē tanrā ingre-
si aliud extra vrbē quererent. Apollonius si-
ue ille magus vt vulgus loq³tur sine phus (vt
pythagorici tradunt) intravit perfas. pertrā-
siuit caucasum. albanos scytas. massagetes.
opulētissima indie regna penetravit z ad ex-
tremū latissimo p̄ysson amne transiit p̄
uenit ad brachmanas. vt biarcham in thro-
no sede. itē aureo z de tantali fonte potantem
inter paucos discipulos. de natura. de mori-
b⁹. ac de cursu dierū z syderū audiret docente
Inde pelamitas. babilonios. chaldeos. me-
dos. assyros. parthos. syros. p̄henices. ara-
bes. palestinos. reuersus ad alexandriam. p̄-

rexit ad ethiopia. vt gymnosophistas z fa-
mosissimā folis mēsam videret in sabulo. In-
uenit ille vir vbiq³ q³ disceret. z semp profici-
ens semp se melior fieret. Scripsit super hoc
plenissime octo volumib⁹ p̄bilostratus. II

Uid loquar de seculi hoib⁹ cuz apls
q³ paulus vas electionis z magr gētū.
qui de p̄sencia tanti in se hospis lo-
quebatur: dicens. An experimentū queritis
cuius d̄ in me loq³ur x̄ps. post damascū arab/
amq³ lustratā ascendit b̄rosolymā vt videret
petrū z mansit apud eum dieb⁹ quindecim
Hoc ei mysterio bebdoadis z ogdoadis fut-
urus genitū p̄dicatoz instruedus erat. Rur-
sumq³ post annos quatuordecim assumpro.
Barnaba z tiro. exposuit cū apls euāgelium
ne forte in vacuū curreret aut curcullis. Da-
bet nescio quid latēns energie viue vocis ac-
tus. z in aures discipuli de auroz ore tra⁹fu-
sa fortius sonat. Tū z elchynes cū rhodi eru-
laret z legeret illa demostenis oratio. quā ad-
uersus eū habuerat mirantib⁹ cūctis atq³ lau-
dantib⁹ suspirans ait. Quid si ipam audisse
tis bestiam. sua vba resonantē.

III
Ec hoc dico. q³ sit aliquid in metale
n q³ v⁹ possis a me audire v⁹ velis di-
scere. sed quo ardor tu⁹ z discendi stu-
diū etiā abq³ nobis per se probari debeat. in-
genitū docile z sine doctore laudabile est. Nō
qd̄ inuenias: sed quid queras consideramus
P̄ollis cera z ad formandū facilis. etiam si
artificis z plaste cessent manus. tamen virtu-
te totū est quicqd̄ esse potest. Paulus ap̄stos
lus ad pedes gamalielis legē moysi z prophe-
tas didicisse se gloriatur. vt armatus spiritu
alibus telis. postea doceret confitentē. Ar-
ma em̄ nostre militie non carnalia sunt: s; po-
tentia dei ad destructionē munitionū z cogi-
tationes destruentes z omnē altitudinē extol-
lentē se aduersus scientiam dei. z captiuates
omnē intellectū ad obediendū x̄po. z parati
subiugare omnē inobediē. ias. Timotheū
scribit ab infantia sacris litteris eruditū z hoz-
tas ad studiū lectionis. ne negligat gratiam q³
data sit ei per impositionē manus p̄sbyteri
Tito precipit vt inter ceteras virtutes epi q³
breui sermone depinxit. scientiā quoq³ nō ne-
gligat scripturarū obtinens inquit euz q³ fm
doctrinā est fidelē sermonem vt potens sit ex-
hortari in doctrina sana. z cōtradicentes re-
vincere.

III
Antea quippe rusticitas solum sibi

Apollonius

二 プトレマイオス・クラウディウス「コスモグラフィア」

一四九〇年 ローマ ペトルス・ド・テューレ刊

PTOLEMAEUS, CLAUDIUS. *Cosmographia*. [Tr. by Jacobus Angelus] *Registrum*. [By Johann Reger]—De locis et mirabilibus mundi. *4 November, 1490. Rome. Petrus de Ture.

2^a. REGISTRVM ALPHABETICVM // SUPER OCTO LIBROS PTOLO- // MEI INCIPIT FELICITER. 173^a. *Colophon*: HOC OPVS PTHOLOMEI MEMO // RABILE QVIDEM ET INSIGNE EX // ACTISSIMA DILIGENTIA CASTI // GATVM IVCONDO QVODAM CA // RACTERE IMPRESSVM FVIT ET // COMPLETVM ROME ANNO A NA // TIVITATE DOMINI .M. CCCC. LX- // XXX. DIE. IV. NOVEMBRIS. ARTE // AC IMPENSIS PETRI DE TVRRE.

Folio. A-C⁸DE⁶; a¹⁰b-g⁸h⁴; [i-o⁸p⁶]; ab⁸c⁶. 174 leaves, 1, 36, 37, 98 and 174 blank. 2 columns. 3^a: 53 lines, 294×190 mm. Type: 111R. Capital spaces, mostly with guide-letters.

The head-lines (quires a-h only) give the book-numbers; on the last leaf of "a" VIII is printed by mistake for I. With woodcut diagrams and 27 engraved maps. Hain *13541. BMC. IV. p. 133. 380×282 mm.

(Our copy bound the 135 th-173 rd leaves before the 1st leaves. This edition of the *Cosmographia* is remarkable by having the same maps which first appeared in 1478, and which are supposed to be the earliest specimens of engraving maps on copper.)

HOC OPVS PTHOLOMEI MEMO
RABILE QVIDEM ET INSIGNE EX
ACTISSIMA DILIGENTIA CASTI
GATVM IVCONDO QVODAM CA
RACTERE IMPRESSVM FVIT ET
COMPLETVM ROME ANNO A NA
TIVITATE DOMINI .M. CCCC. LX-
XXX. DIE. IV. NOVEMBRIS. ARTE
AC IMPENSIS PETRI DE TVRRE.

REGISTRVM ALPHABETICVM
SVPER OCTO LIBROS PTOLO-
MEI INCIPIT FELICITER.

Lbion insula: nunc uero
anglia dicitur. libro secū
do capitulo tertio tabu-
la prima europæ.

a Antiochia. li. 5. ca. 15. ta-
bu. 4. asix. Hic factus pe-
tr̄ theophili principis fi-

lio ante annos. 14. mortuo resuscitato præfici-
tur episcopus. beato cl̄emente papa præfete.
huic ecclesie præfuit septē annis: qui romā trā-
siens ut scribit ignatius factū euodiu episco-
pū reliquit: & moritur. Hic factus ignatius ter-
tius post. s. petrū episcopus discipulū. s. Iohā-
nis apostoli illustris: uarias scripsit epistolas
asserens: christū post resurrectionem uidisse &
palpasse. & ab hinc uinctus romā ducitur. &
11. traiani anno a bestis lacerat. Hic anno do-
mini. 272. fuit celebrata generalis sinodus cō-
tra paulum samofetanum hereticū in quo dā-
natus idem fuit & episcopatu priuatus sub au-
reliano imperatore. Hic multitudo martyrū
equatur lapidibus murorum ciuitatis huius.

Archelais li. 5. cap. 15. ta. 4. asix. Hic āno do-
mini. 1358. Insigne hospitalerhodi. ubi annua-
tim rex egipti. & siria suas mittebant elehe-
mosynas pro pauperibus sustētēdis.

Agatho celi duæ li. 6. ca. 8. ta. 5. asix. Hic abe-
gerina heremita uir clarus uariis miraculismi-
grat confessor

Argentæ regionis li. 7. cap. 2. ta. 11. asix. Hic
s. gregorius dignissimus præful in doctria fā-
cti euangelii clarissimus. & in miraculis alter
magnus gregorius migrat confessor.

Anarium li. 5. cap. 13. ta. 3. asix. Hic. 14. mili-
tes catholici quorum duces erat kiirion: & cā-
didus uitam martirio finierūt sub licano cesa-
re apostata Hic tpe luduici regis franco: erat
1000. ecclesie: & 100000. famula: christiano: &
abegopa uirtutibus claris migrat cōfessor hic
s. abdiis episcopus & mauricius episcopus in
mesopotamia fregerunt idola perfidis: filiā re-
gis demoniacum curant fauinum militem ui-
rum potētem ad fidem christi conuerterunt.
& fidem christi in bono statu perfide reposue-
runt Et anno domini. 430. sub theodosio im-
peratore migrant gloriosi confessores

Aradriphali. 6. ca. 2. ta. 5. asix Hic tpe alexan-
drii imperatoris hyppolitus & berillus episco-
pi clarebantur: hyppolitus uero multa scrip-
sit contemporaneus origeni. & berill⁹ hic epif

copus ab origine corrigitur ut dicit hierony-
mus in libro uitorum illustrium
Adrali. 5. cap. 17. tab. 2. asix. hic oriuntur. s.
Cosma: damianus: & leonti⁹ fratres. & i egea
ciuitate martirum gloriosē suscipiunt
Adari ciuitas li. 5. cap. 8. tab. 6. asix. hic circa
annum domini. 714. dominus honorandissi-
mus aluuidarus farracenorū rex sub anasta-
sio imperatore fidem suscepit christianā & ba-
ptizatur qui euticianis hereticis eos irritēs In-
quit. ego hodie litteras accepi de morte micha-
elis archangeliquibus dicentibus hoc esse non
posse Respondit: sicut angelus non potest si-
ne corpore: sic christus nō potuit mori sine ue-
ra humanitate.

Arabia felix li. 6. cap. 8. ta. 6. asix. Hic auis fe-
nix habitat. hic camelo: nutritio: hos licet &
alie regiones mittant: sed arabia plurimos hic
alo atq; in india gignitur hic myrrha arbor al-
titudinis quinq; cubitorum similis spinæ hic
thus nascitur arbor imensa atq; ramosa le-
uissimi corticis. hic cinamomum & in æthio-
pia nascitur hec ftrabo.

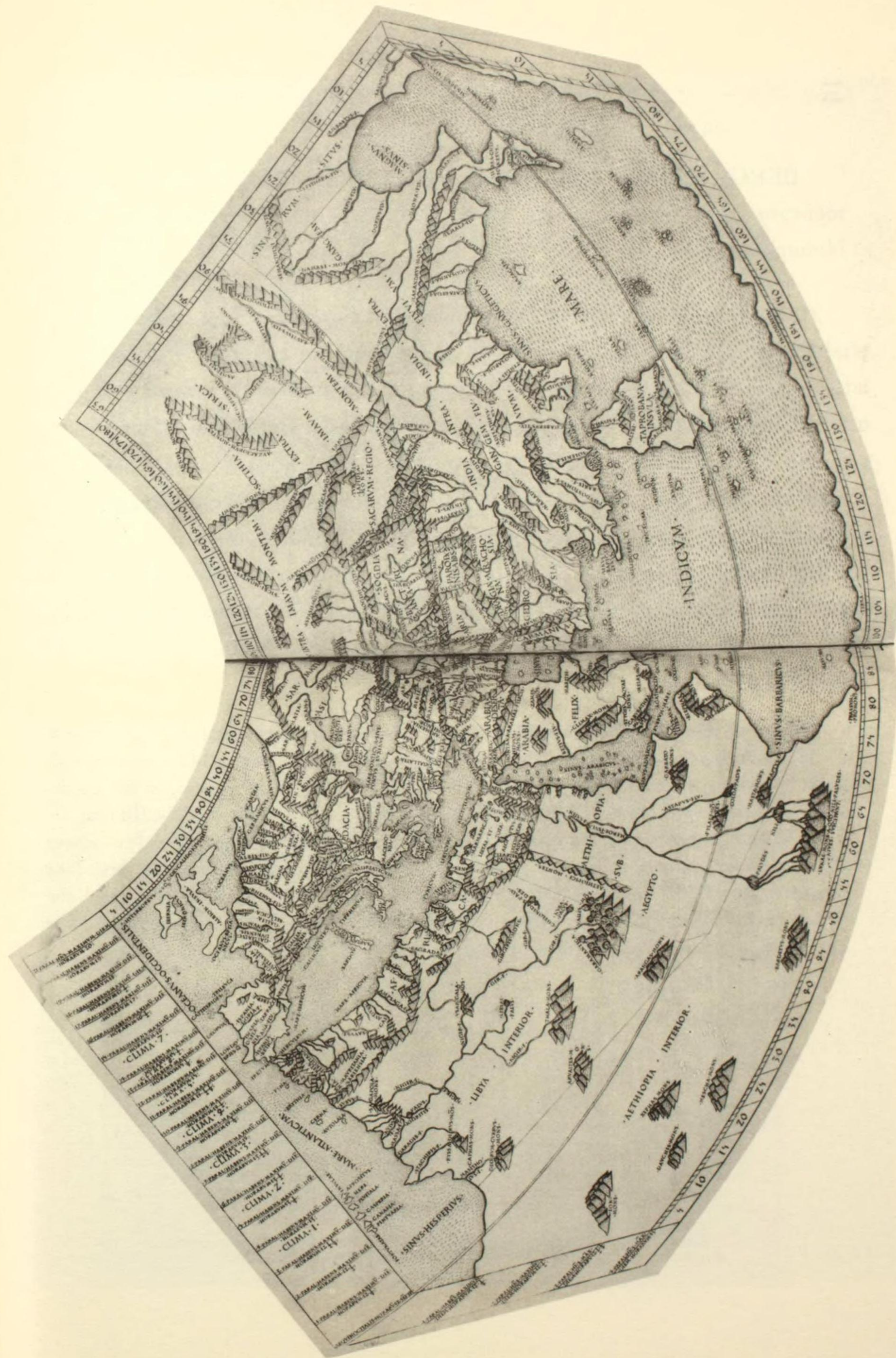
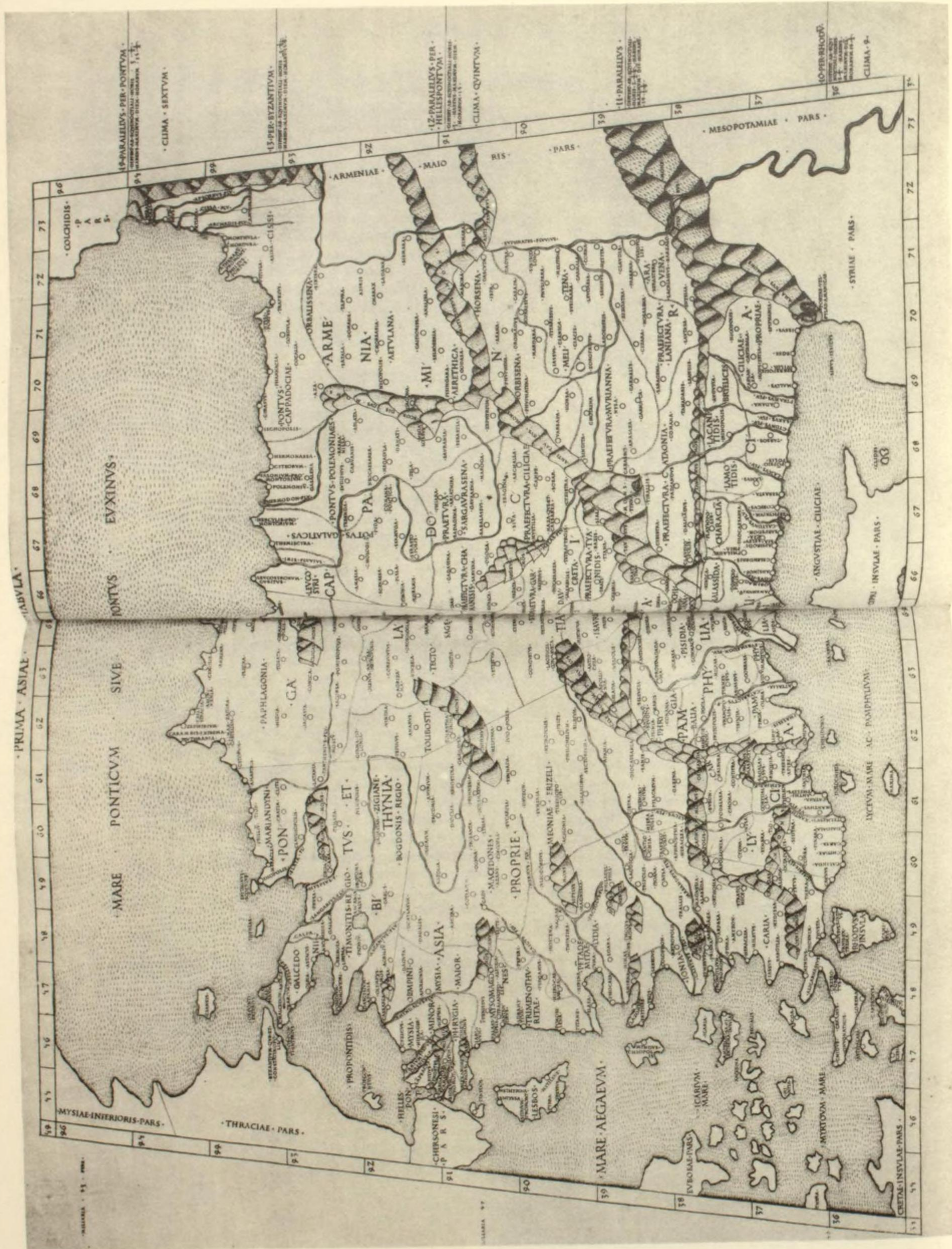
Achaia li. 3. cap. 15. tab. 10. euro. Hic merula
cum in omnibus locis nigra sit in achia candi-
da est.

Asia maior li. 6. ca. 5. ta. 5. asix per totum ul-
quā Indum fluuium. Hic mansio cicianarū
est postq; a nobis recedunt hæc ueris nuncie so-
cietatis comites: serpētum hostes: maria trā-
uolant in asiam: collecto agmine pergūt: cor-
nices duces eas precedunt. & ipse quasi exerci-
tus prosequuntur: hec yfidorus

Atlas mons. libro. 4. cap. 1. ta. 1. aphrice Hic
sunt montes altissimi dicti atlas diuidētes cri-
stianos æthiopiæ a farracenis aphrice Atlas au-
tē erat rex aphrice frater pmethei. a quo mōs
nomen accepit quā in eo residens astronomi-
am descripsit: unde & sustinet celum dicitur
Ambrodax. li. 6. cap. 5. ta. 5. asix
Hic & per totam nationem parthorū scilicet:
carmaniam. Ariam. marginā drangianā. pa-
ropani adem bactrianis. & gedrosianis. usq;
ad mare hyrcanum. prædicauit sanctus tho-
mas apostolus. Alexandria ariæ li. 6. ca. 17.
ta. 9. asix. hic sanctus bartholomæus aposto-
lus bierit dēmonem. in præfeta regis polemi
de regalī simulacro ostēdit in forma quē sequi-
tur: nigracuta sicut æthiops: aut egyptius: fa-
cie obloga: crinibus barba usq; ad talos depē-
dentibus: oculis igneis: narib⁹ & ore cu omē-
tibus flamma

Albana ciuitas li. 5. cap. 12. ta. 3. asix. hic fan-
A 2

BERGOMENSIS, JACOBUS PHILIPPUS [FORESTI]. Supplementum chronicarum. *15 May. 1490. Venice. Bernardinus Rizus, Nouariensis.

2^a. ¶ Tabula generalis Supple- // menti chronicarū ꝑm ordinem al // phabeti . . . 13^a. ¶ Opus preclarum Supplementum chronicaꝝ vulgo appel- latū . . . 273^a. Colophon: ¶ Ac sic demum deo auxiliante ꝛ fauēte supple- menti Chronicarū iam tertio terminum ponam . . . Perfectum autem est // ꝛ denuo castigatum atqꝫ auctū per me opus fuit Idibus octobris: anno a Natali christiano. M. cccc. // lxxxvi. in ciuitate nostra Bergomi: mihi vero a natiuitate quinquagesimo secundo. // FINIS. // Impressum autem Venetijs per Bernardum Rizum de Nouaria anno a Natiuitate domini. // M. cccc. lxxxx. die decimoquinto Madij regnante inclito duce Augustino Barbadico. 273^b. Registrum huius operis. /// . . . /// (col. 5) Finis /// (in centre) DEVICE B.

Folio. (1-6) (7-12)⁶; a-zꝛqꝫA-F⁸G⁶. 274 leaves, the first and the last blank, 13-273 numbered i-26 i. 14^a; 60 lines, and head-line, 240(248)×142 (with margi- nalia 166) mm. Types: 130 G; 80 G. Woodcut capitals, also spaces, with guide- letters. Woodcuts. Hain *2808. BMC. V. p. 402. 420×213 mm.

(With 7 large woodcuts and 60 smaller cuts of cities; the first few leaves slightly water-stained and a few small wormholes. Of the large cuts, the first four represent the Creation of Eve, the Garden of Eden, the Murder of Abel, and the tower of Babel, and the other three the cities of Venice, Rome and Genoa. The cut of Rome is the earliest known representation of that city.)

¶ Ac sic demum deo auxiliante ꝛ fauēte supplementi Chronicarū iam tertio terminum ponam: quā me sciret ꝛ bis: ac ter promisi cum omni diligentia ꝛ veritate facturum: quo in loco ꝛ nūc ꝛ semper ni- xta sui sine errore conscribere successiones regum ac principū otium ꝛ actus eorum: ac virentium in disci- plinis excellentium: ꝛ religionum originem ꝛ pontificum omnium procurus: sicut ex lib^o histo. de scriptio continetur. Hoc quippe in exordio huius operis me sacre compromisi. Perfectum autem est ꝛ denuo cast- gatum atqꝫ auctū per me opus fuit Idibus octobris: anno a Natali christiano. M. cccc. lxxxvi. in ciuitate nostra Bergomi: mihi vero a natiuitate quinquagesimo secundo.

¶ Impressum autem Venetijs per Bernardum Rizum de Nouaria anno a Natiuitate domini. M. cccc. lxxxx. die decimoquinto Madij regnante inclito duce Augustino Barbadico.

Page 12 of the manuscript showing a woodcut illustration of a city (likely Venice) and a large block of Latin text in a Gothic script. The text is arranged in two columns, with a large initial letter 'Z' at the beginning of the main text block.

Page 13 of the manuscript showing a large woodcut illustration of a city (likely Rome) and a large block of Latin text in a Gothic script. The text is arranged in two columns, with a large initial letter 'Z' at the beginning of the main text block.

SENECA, LUCIUS ANNAEUS. Tragœdiae. [With the commentary of Gellius Bernardinus Marmita.] *28 November, 1491. Lyon. Antonius Lambillon.

1^a. Title: Tragœdiæ Senecæ // cum commento. 3^a. (text) LVDII anaei senecæ cordubēsis: hercules furēs // tragedia prima incipit. // Actus primus Iuno loquitur. // sOROR tonātis)hoc enī solū mihi // Nomē relictū est) . . . 240°. Colophon: ♀ Impressum lugduni per Anthoniū lambillon: & Marinū sarazin socios: // Explicit feliciter. die nouēbris. xxviii. Anno millesimo. CCCC. lxxxxi. /// Registrum? /// abc . . . signati per ordinem alphabeti sicut ibi patet. /// DEVICE A.

Quarto. a-z & ϕ R A-D^s. 240 leaves. 5^a: 48 lines of commentary enclosing text, 188×120 mm. A column of 36 lines of text on 8^a measures 195 mm. Types: 108 R., title, text, 78 R. Capital spaces, nearly all with guide letters. Capitals and paragraph-marks supplied in red. Hain *14665. BMC. VIII p. 307. 260×170 mm.

¶ Hæc amice lector commentaria in aureas. L. Anel Senecæ tragœdias tāto utæ bono: ut si diligenter cas perlegeris: nihil tibi conducibilis repente pofis ad bene uiuendum: & ad rerum locorumq; omniū fanā cognitionem. Ibi fen tentiæ graues ad instituendum uitæ modum: hystoriarum fabularumq; enarratio: fortunæ uarietas urbium: montium: aquarum maris: & fluuiorum: regionū populorumq; descriptio: uerborum emendatio: ordo textus ita simplex: ut qis op nouitus omnia facile percipere ualeat. Itaq; leges gratumq; accipies: si minit ma profectu sumus: ut tū maiora in diuise compoſiue uale.

♀ Impressum lugduni per Anthoniū lambillon: & Marinū sarazin socios: Explicit feliciter. die nouēbris. xxviii. Anno millesimo. CCCC. lxxxxi.

Registrum?

abcdefghijklmnopqrstvxyz & ϕ ABCD.
Omnes sunt quaterni & signati per ordinem alphabeti sicut ibi patet.

putredo. ¶ Cōceptus filius: inuenta est pte grana: & fetus non erat in loco hio: quo dignificat matris uero in fili & matris. ¶ Infans: significans inter licentem mouet iunilias. ¶ Mican: mouetur. ¶ Arma: membra uulni. ¶ Fibras arctas: parus uenas. ¶ Luidus: niger. ¶ Trunci: pedes uulni. ¶ Tentiæ tangueline re. ¶ Inare: quare no potest se mouere. ¶ Petit: uidetur uelle facere impetum contra mini

milros. ¶ Efigunt quod significat inobe dientam filios: cedipi ¶ Neq; filia noli cre dere qd hec fit nox bium que audita est. ¶ Grauis: horrenda. ¶ Perulit: percussit. ¶ Terri: quando ip ment uultu mugite magit in ans ¶ Teo p dant mouetur. ¶ Quis ista petit cesibus qd significat ista signa. ¶ Expro fca. ¶ Sacri temper huius facienti faciet terrorem. ¶ Extrema ma. quati dicat iam habu oia amata: te po tero inreple? auiret tps quod uelles mori pelte: contra quæ auellit & no potens aulisti. ¶ His malis. hinc pesti. ¶ Memoria. dic saltem quis interfecit regem. ¶ Nec alta pō pondet tyrias p exri pitium aut aufpium nclorem tibi dicere regis: icōtopus est uenidam per nigromantiam: uoluntas. ¶ Secat alta maicit per sublime cedum. ¶ Nec fibra uena. ¶ Vitis. adhuc p alpitantibus. ¶ Certe dicere nomen interfectoris. ¶ Tentanda. expc tranda. ¶ Ipse collicet laus rex mortuus. ¶ Plagis. regibus. ¶ Notus: tene brarum inferni. ¶ Emiffus: collicet laus ab inferno. ¶ R. cfranda: aptenda: morte magico facebant fossam in qua ponebant lac & sanguinē & euocant anmas. ¶ Ditis platonis. ¶ Populus multitudine animarū. ¶ Eate. dic. ¶ Cai

mandata committis. ¶ Sacrum hoc sacrificium nam non deest regē interesse his facris opus est quod aliis pro reueris. ¶ Inuifere: uen ire ad iudicium ¶ Vitoris: animis inferoribus. ¶ Tere: sacrum hoc cōmitte: creuati. ¶ Lay xanus: apertius: iust dūm tuo abibus per sacrum animas ab inferis: interea ista canticū laudat baccho: & sic dat locum sequenti choro.

Nunten precandū: populus inferne hygis
Huc extrahendus est cui mankas lacrum:
Nate penes que summa regnorum est nefas
Inuifere umbras. ¶ Hdi. Tere hoc potest labor:
Ad quem fecundū regna respiciunt mea.
Tir. Dū nos p fūmde claustra lacum hygis;
Populare bacchi laudibus carmen sonet.
Chorus.
¶ Fūsam redimit comā nūfate coyombo
Molla nyfus armati brachia thyris;
L nodū celi decus huc adeas uotis
Que tibi nobiles thebe bacche ture
Palms supplebus ferunt.
Huc adherere fauens unguicū caput.
Vultu fidero dufate nubila.
Et ristes crebrius aut dūm q fatum;
Te decet cingi comam floribus uernis:
Te caput tyra cohibere mitra:
Edēcaq; mollem bacchifera religare frontem;
Spargere effufos sine lege crines:
Rursus adueto reuocare nodo.
Qualis iratam mentis nouercam
Cicrenas fallos imitatus artus
trochaice acatelicis. ¶ Palms: uerfus epindricas nec refert si ultima filla ba fit longa. ¶ Virgatum caput: quare habebat uulnū uirginis: umbra et erantus. ¶ Nibila: que regunt celi uolunt. ¶ Auridū fatū: motum que non fanatur. ¶ Cohibere: fringere & ligare. ¶ Sine lege: sine ordine: ut cū est hie cū. ¶ Qualis: uerfus primo ab Ino matertera dicitur bacchum edūcē hie uir nūmphas: imde dicit talis uerfus qualis cras inter nūmphas uelitus uelie uia hie ut immonē lateres. ¶ Nouerca: immonē. ¶ Fallos: uerfus: cū eice ma fulus. ¶ Lurea: zona: cingulo: lreus color est diluor rutilus qualis est color aur: hunc uole eius coloris luteole appellatur. ¶ Ynd. ex qua tunc placuit p ut

四 シェーデル・ハルトマン「年代記」

一四九三年 ニュールンベルグ

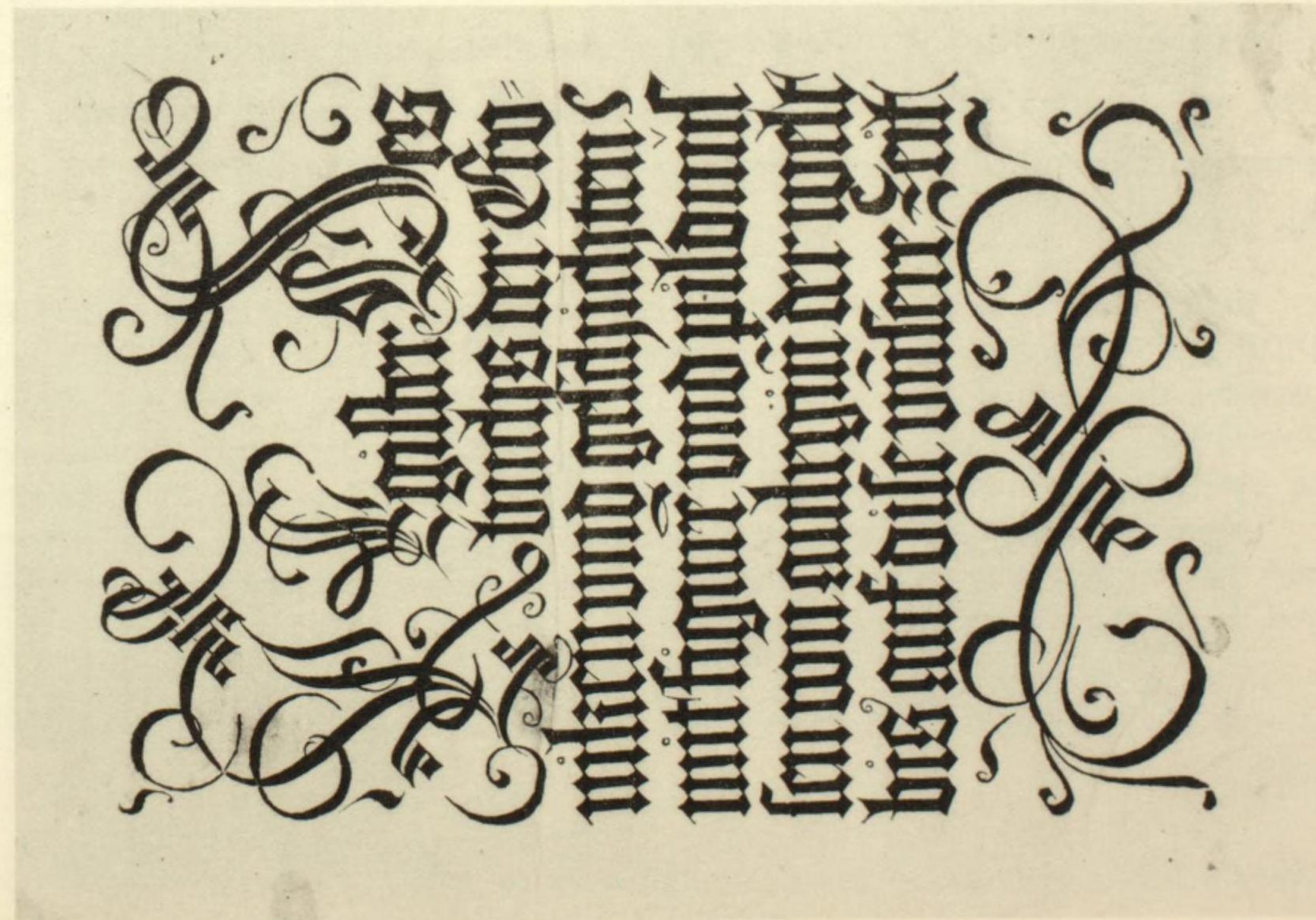
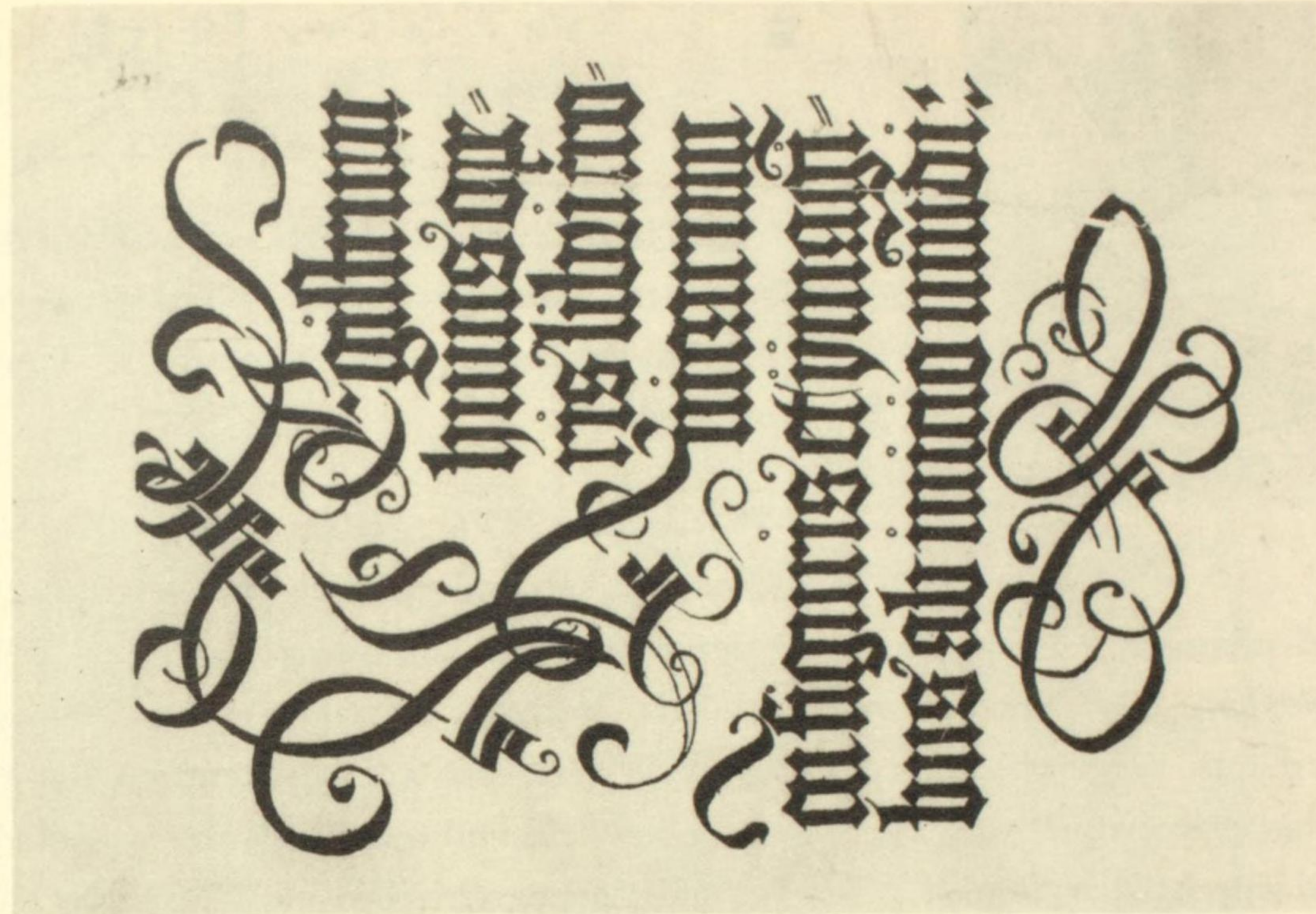
アントン・コーベルガー刊

SCHEDEL, HARTMANN. Liber chroni-
carum. *12 July, 1493. Nuremberg. Anton
Koberger.

1^a. Woodcut Title: REgistrum // huius
ope= // ris libri cro= // nicarum // cū figuris
et ymagī= // bus ab inicio mūdi:

320^b. Colophon: ADest nunc studiose lector finis libri Cronicarum
per // viam epithomatis z breuiarij compilati opus qdem // preclarum . . . //
. . . Ad in // tuitū autem z preces prouidorū ciuiū Sebaldi Schreyer // z
Sebastiani kamermaister hunc librum dominns Antho // nius koberger
Nuremberge impressit. Adhibitis tamē vi // ris mathematicis pingendi⁹³
arte peritissimis. Michaelē // wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff . . . //
. . . // virorum figure inserte sunt. Consummatū autem duodeci= // ma
mensis Iulij. Anno salutis nrē. 1493. 321^a. De Sarmacia regione Europe.
325^b. End: Laus deo

Folio. [*, * * * * *; a⁸b-d⁴e-h⁶i²k¹l-n⁶o²pq⁶r-y⁴zaa-cc⁶dd²ee⁶ff⁴gg-ii⁶kk²ll⁴
mm-22A-K⁶L⁶-²M⁶] 326 leaves, the last blank, 29-319 numbered Foliū I-CCXCIX.
Table and parts of the text in 2 columns. 28^b: 69 lines and head-lines, 352(366) ×
223 mm. Types: 165, head-lines; 110^b, text. Capital spaces in the table and on
21^a, 282^a, and 321^a; printed capitals elsewhere. Leaves 279-281 (CCLVIII-CCLXI)
are blank, except for the head-lines. Hain *14508 BMC II. p. 437. 473 × 330 mm.

六 「聖カタリナ書簡集」

一五〇〇年 ヴェニス アルダス・マヌティウス刊

CATARINA DA SIENA. Epistole ed orazioni. [Ed. by Bartolomeo da Alzano.] *〔19〕. September, 1500. Venice. Aldus Manutius, Romanus.

1^a. Title: EPISTOLE DEVOTISSIME DE // SANCTA CATHARINA DA SIENA. /// Sappia ciascuno nele cui mano uerranno queste Epistole: che essendo state // adunate insemi con grandissima diligentia & fatica per spatio di circa uinti // anni per il Venerabile seruo di Dio frate Bartholomeo da Alzano da Berga- // mo del ordine de la obseruantia de li frati Predicatori: & essendo stampate di- // ligentissimamente: & con grande spesa: e stato impetrato de la Illu. // S. de Venetia che . . . 422^a. Colophon: Stampato in la Inclita Cita de Venetia in Casa De Aldo Manutio // Romano a di xv. Septembrio. M. ccccc.

Folio. *1°; a-y⁸; A-E⁸; FG⁸H¹⁰I-N⁸O¹⁰P-ZAA-FF⁸. 422 leaves, 11-421 numbered, i.-ccccxiii., the number cii. being placed on the verso of ci. and numbers clxix and ccxxxii being omitted. 13^a: 40 lines and foliation, 229×133 mm. Types: 115 R.; 82 R. Woodcut capitals. Woodcut on 10^b. 1^b, dedicatory letter of Aldus to Cardinal Franc. de Piccolomini, dated: xix. Sept. M. D.; 10^b, woodcut, s. Catherine; 226^b, blank; 420^b, poem by Nastagio di ser Ciuido da monte Alcino; 412^a, register, colophon; 422^b, blank. Hain 4688. G. W. 6222. BMC. V. p. 562. 282×190 mm.

Stampato in la Inclita Cita de Venetia in Casa De Aldo Manutio Romano a di xv. Septembrio. M. ccccc.

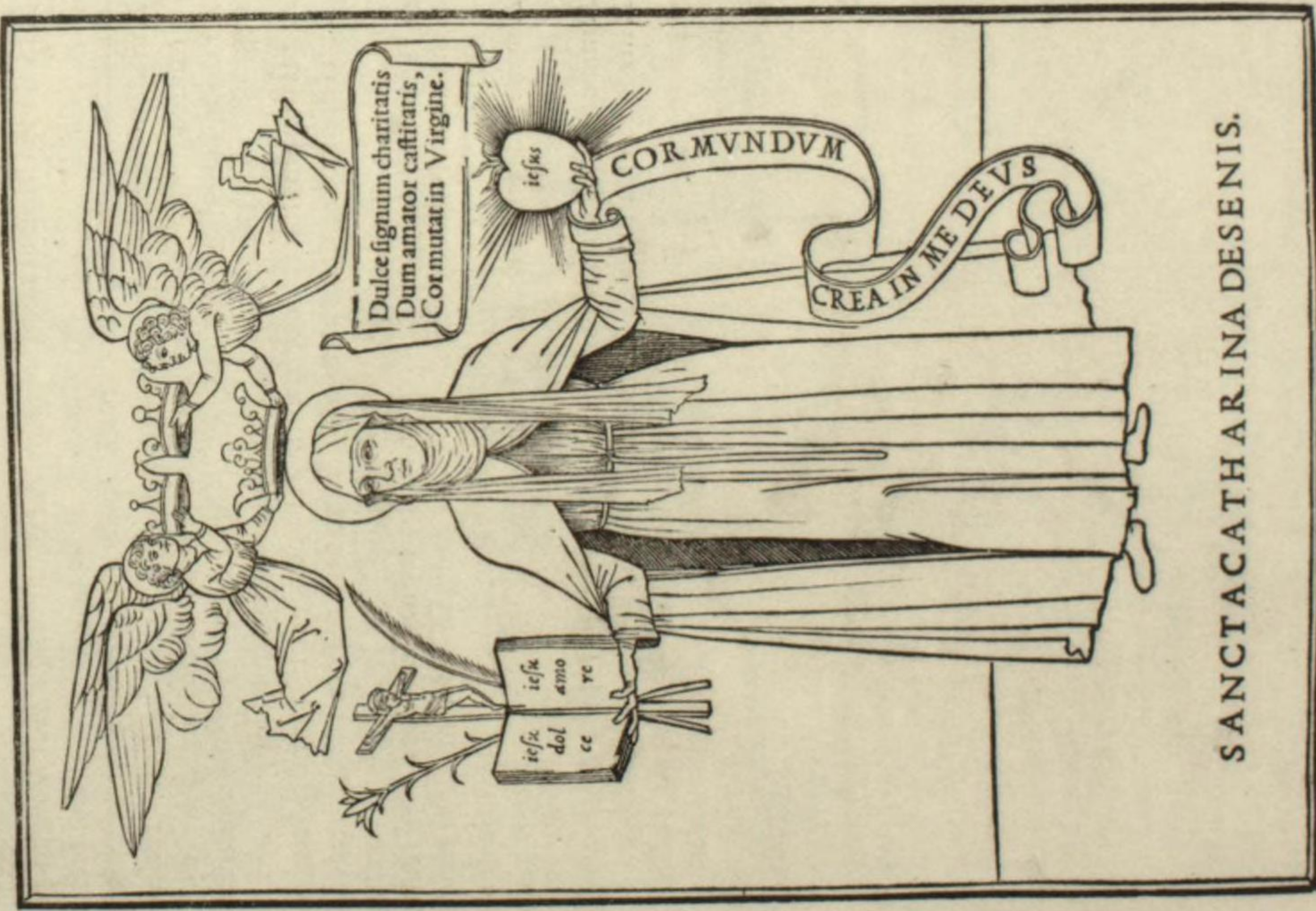
i.
EPISTOLE Vile & deuote de la Beata e Seraphica Vergine Sancta Catharina da Siena del Sancto ordine de la penitencia de Sancto Dominico sposa singular del saluatore nostro Iesu Christo: lequale lei scriuea Summi Pontifici. Cardinali. Archieuescovi. Preti. Frati. Monachi. Heremiti. Ad Sore. Monache. & altre persone deuote: & religiose de ogni conditione. Item ad R. Duch. Conti. Capitani de genti darme: & altri signori diuersi. Ad Communitati. Regimenti. Ad Doctori Capualeri: & altre persone diuerse. Seculari. donne de ogni conditione confortando quelli che perseveraffeno nel amore del dolce Iesu Crocifixo. animandoli alle sancte uirtute: & fugere li uitii.

Al nome di Iesu Christo Crocifixo: & di Maria dolce. Al nostro signore lo Papa Gregorio undecimo. Epistola Prima.

ANCTissimo & reuerendissimo padre mio in Christo dolce Iesu. Io Catharina idegna & miserabile uia figliola: serua & schiua di serui di Iesu Christo: scriuo a uoi nel piofio sangue suo co' desiderio de uidermi pastore bono. Confidando io padre mio dolce: che il lupo ne porta le pecorelle uolte: & non si troua chi li remedica: ricorro dunque a uoi padre & pastore nostro pregandoui da parte di Christo Crocifixo: che uoi imparate dalui: elquale con tanto foco d'amore se dice allo brobrio la morte della sanctissima croce: per trare la pecorella smarrita della humana generatione de le mani dell demonii. pero che per la rebellioe: che l'huomo fecea Dio la possedeuano per sua possesione. Viene dunque la infinita bonta de dio: & uede el male: la damnatione & la ruina di questa peccorella: & uede che con ira & con guerra non nela puo trare. Viene de non stante che sia ingiuriato da essa: pero che per la rebellioe: che l'huomo fece: diffidendo a Dio: merita uia pena infinita. La summa & eterna sapientia non uole fare colui: ma troua uno modo piacetole & piu dolce & amoroso: che trouare possia: po che uede: che per niuno modo si trae il cuore dell'huomo: quanto per amore. pero che le facto d'amore: & questa pare la cagione che tanto ama: per che no' e facto dal tro: che d'amore & primo lanima: & secondo el corpo. pero che per amore Dio el creo alla imagine & similitudine sua: & per amore la madre gli die della sua substantia con uerpendo & generando el figliolo: et pero uedendo dio che le tanto apto ad amare: dritamente gitro l'huomo dell'amore donadoci el uerbo del unigenito figliolo prendendo la nostra humanita per fare

TRANSIT AD SPONSVM TRIBVSEXORNATACORONIS

SANCTA CATHARINA DE SENIS.

七 ケタム・ヨハネス・ド 「医学提要」

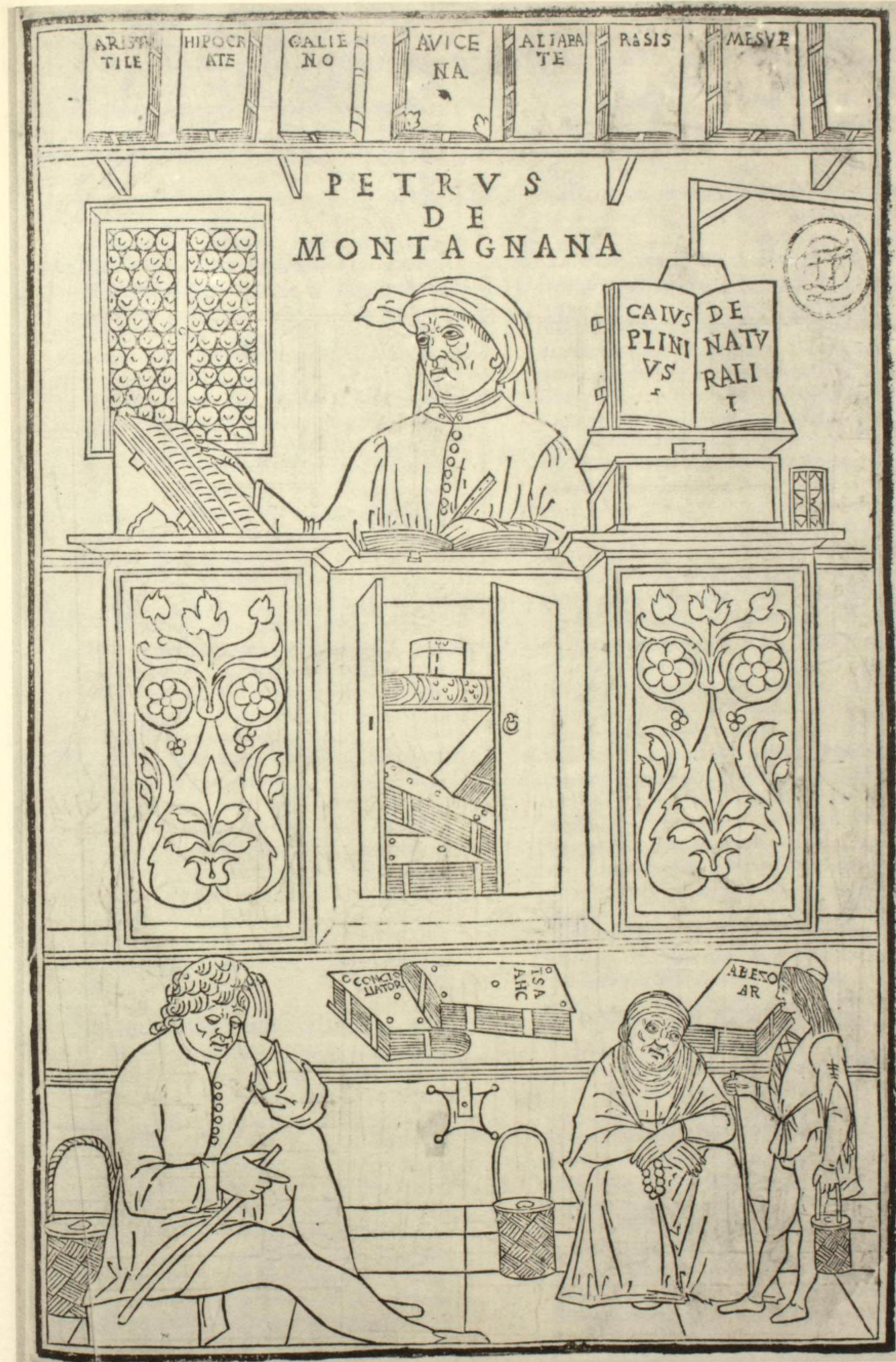
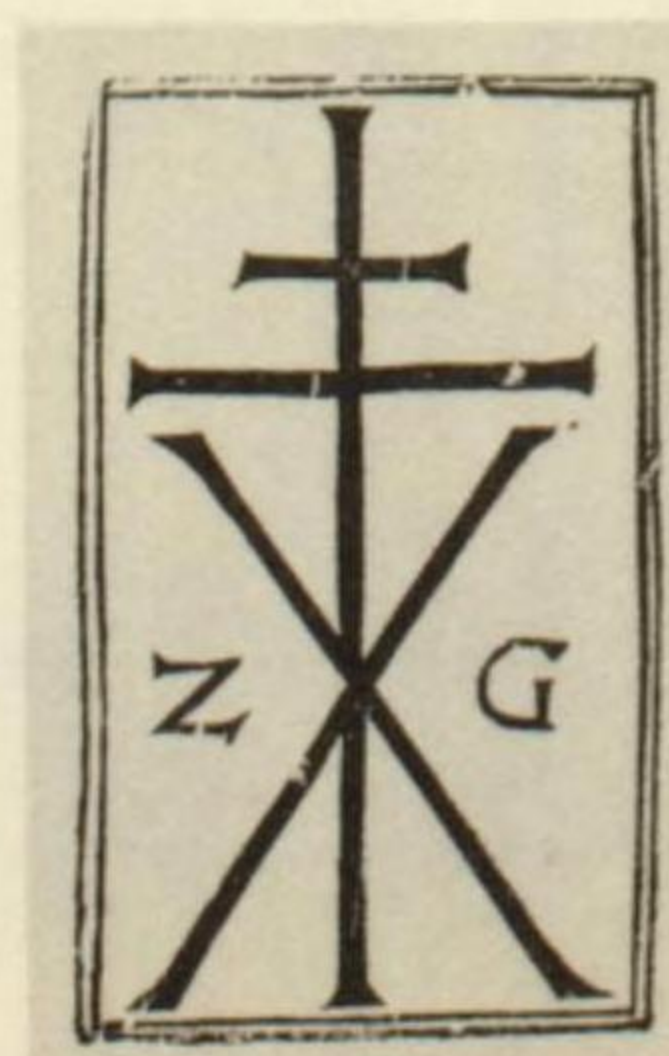
一五〇〇年 ヴェニス グレゴリ兄弟刊

KETHAM, JOHANNES DE. Fasciculus medicinae. *17 February 1500. Venice. Joannes & Gregorius de Gregoriis, de Forlivio.

1^a, 1^b. [Woodcuts] 2^a. Fasciculus medicine. 2^b. ¶ Incipit fasciculus medicine compositus per excellē // tissimum artium ac medicine doctorum : dominuz Ioā // nem de Ketham . . . 32^a. Colophon : ¶ Impressum Venetijs per Ioannem // z Gregoriū de Gregorijs fratres. An // no domini. M. ccccc. die. xvij. Feb'. /// ¶ Explicit Fasciculus medicine in quo // continentur : vz. // Primo indicia vrinaꝝ cuꝝ suis accñtijs. // . . . Septimo de egritudinibus puerorum. /// DEVICE C.

Folio. a⁶-def⁴. 32 leaves. 2 columns. 9^a: 66 lines, 244×158 mm. Types: 102 G., colophon; 74 G^b, text; 110 R., 64 G., 58 G., 57 G., diagrams. Woodcut capitals. Woodcuts. Catchwords. Hain *9777. BMC. V. pp. 351-352. 290×205 mm. (With 10 superb woodcuts, probably by Gentile Bellini, of anatomical practice, including the dissection plate. Ornamental initials with rubrication in the text. The first medical book with anatomical illustration)

¶ Impressum Venetijs per Ioannem z Gregoriū de Gregorijs fratres. Anno domini. M. ccccc. die. xvij. Feb.

六 トーマス・アキナス「神學大全 第二部」

一四七一年 マインツ ピーター・シェッファー刊 (一葉)

THOMAS AQUINAS. Summa, prima secundae. *8 November, 1471. Mainz. Peter Schoeffer. (Single leaf)

2 columns. 61 lines. 279x175 mm. Type. 91. capitals and initial strokes supplied in alternate red and blue. Hain *1447 BMC. I. p. 28. 372x269 mm. (Haebler: German Incunabula Pl. 50)

元 バルトルス・デ・サクソフェラト「インフォルティアートム 勅法 第一章」

一四七一年 ヴェニス ヴィンデリリヌス・デ・スピラ刊 (一葉)

BARTOLUS DE SAXOFERRATO. Prima pars lecturae super Infortiato. *9 February, 1471. Venice. Vindelinius de Spira. (Single leaf)

2 columns. 50 lines, 274x171 mm. Types: 110 R². Capital spaces. Hain *2599. BMC. V. p. 156-7. 434x291 mm.

三 アリストテレス「動物論」

一四九七年 ヴェニス アルダス・マヌティウス・ロマヌス刊

ARISTOTELES. Περὶ ζώων ιστορία. [With other tracts.] *[29] January, 1497. Venice. Aldus Manutius, Romanus.

30 lines and head-line, 219(230)x127 mm. Type. 146 Gk. Hain *1657 BMC. V. p. 556. (Haebler: Italian Incunabula Pl. 103)

esse. h. q. eis aliquid e. ita etiã dñr tonaxel vna non quid e aliqua alia tonitate vel vmitate. h. q. eis est aliquid tonu vel vnu. sic g. et vtus d. to. na q. ea est aliquid tonu. ¶ Ad. ij. ddm. q. tonu in diffincone vtutis no est tonu dñe qd dñitur cu ente. et e in plus q. qualitas. h. e tonu rois fm q. d. po. di. cit. iij. ca. de di. no. q. tonu aie e fm rōz esse. ¶ Ad. iij. ddm. q. vtus no pt esse in irrōna li pre mli in quātū pñcipar rōez ut dñr in pmo eth. et ido rō siue mēs e pñcipū sbiectū vtutis hūane. ¶ Ad. iij. ddm. q. iusticie est pñcipū rectitudo q. conuatur circa res exteriores q. in v. sū. hōis v. m. unt q. sūt pñcipū materia iusticie. ut infra patebit. h. rectitudo que impōtat ordinē ad finē vtutis et ad legē dñā que e regula volūtatis humane ut sup dcm est. e dñis omi vtuti. ¶ Ad. v. ddm. q. vtute d. aliq. male vti tāq. obiecto cū male sentit vtute cū odit eā vel supbit de ea. nō autē tāq. pñcipio vtutis. ita. s. q. sit malus actus vtutis. ¶ Ad. vj. ddm. q. vtus infusa catur in nobis a deo sine nobis agentibz nō tñ sine nobis sentit tñbz. et sic est intelligendū qd dñr quā deus in nobis sine nobis opatur. q. vero p nos agitur deus in nobis causat nō sine nobis agentibz. i. p. e. n. opat in omni voluntate et natura.

Demde dñca dñi est de subiecto vtutis. ¶ Et circa h. queratur. vj. ¶ Pri mo vtū sit in potentia aie sic in subie cto. ¶ Secdo vtū vna vtus possit esse in pluribz potētis. ¶ Tercio vtū intelligi possit esse subiectū vtutis. ¶ Quarto vtū inasibiliz occupabilis. ¶ Quinto vtū vires apprehensue sentitue. ¶ Sexto vtū voluntas.

Ad. j. sic pcedit. vidi q. vtus nō sit in poten tia aie sic in subiecto. dicit eni aug. in. ij. de li. ar. q. vtus e qua recte viuunt. vñe aut nō e p potentia aie. h. p eius essentia. ¶ vtus non e in potentia aie h. in eius essentia. ¶ P. phs dicit in. ij. eth. vtus e que facit tonū habitē et opus eius tonū reddit. h. sic opus dñitur p poten tia ita habitē vtutē dñitur p essentia aie. ¶ vtus nō magis pñcet ad potentia q. ad essentia aie. ¶ P. potētia e in se dā spē q. litat. vtus aut est quedā qualitas ut sup dcm est. q. litatis aut nō est qualitas. ¶ vtus nō est in potentia aie sic in subiecto. ¶ S. tra. vtus est vltimū potētie ut dñr in pmo de celo. h. vltimū e in eo cuius e vltis mū. ¶ vtus est in potentia aie. ¶ B. h. ddm. q. vtute pñcere ad potentia aie ex tribz pt esse ma nifestū. p. quid ex ipa rōe vtutis q. imprat pfe ctione potētie. pfectio autē eo e cuius e pfectō. Secdo ex h. q. e habitus opatiuus ut sup ostē sum e. omis aut apatio e ab aia p aliquā potētā Tercio ex h. q. disponit ad optimū. optimū aut est finis qui e vel opatio rei vel aliquid dñsecutū p opationē a potentia egredientē. vñe vtus hu mana est in potentia aie sic in subiecto. ¶ Ad. j. g. ddm. q. vñe duplr sumitur. qñq. eni dñr vñe ipm esse viuētis et sic pñcet ad essentia aie q. e viuēti essendū pñcipū. Alio mō vñe dñr opacō viuētis et sic vtute recte viuunt. in quātū p eā

aliquis recte opatur. ¶ Ad. ij. ddm. q. tonū vel e fins vel in ordine ad finē dñr. et ideo cū tonum opantis dñst in opacōne. h. ipm q. vtus facit opantē tonū refertur etiã ad opacōne et p. se. ques ad potētā. ¶ Ad. iij. ddm. q. vñe accidēs dñr esse in alio sic in subiecto. nō q. accidēs p se possit sustentare aliud accidēs. sed q. vñe accēs m. h. e. t. s. b. e. mediāte alio accēs ut color corpi me. diāte supicie. vñ supicies dñr esse subiectū colo ris. et eo mō potētā aie dñr esse subiectū vtutis.

Ad. ij. sic pcedit. vidi q. vna vtus possit esse in duabz potētis. habitus eni dñno scuntur p actus. h. vnus actus p greditur diūsi mode a diūsis potētis. h. ambulatio pcedit a rōne ut a dirigente. a volūate sic a mouēte. et a potētā motū sic ab exequēte. ¶ etā vnus hitus vtutis pt esse in pluribz potētis. ¶ P. phus di cit in. ij. eth. q. ad vtute tria requirūtur. scire. vel le. et immobiliter opari. h. scire pñcet ad intelle ctū. velle aut ad volūate. ¶ vtus pt esse in plu ribz potētis. ¶ P. prudētia e in rōne cū sit res etā rō agibiliū. ut dñr in. vj. eth. est etiã in volūate. q. nō pt esse cū volūate puerla ut in eodē li. dñr. ¶ vna vtus est in duabz potētis. ¶ S. tra. vtus est in potentia aie sic in subiecto. h. idē acci tēs nō pt esse in pluribz subiectis. ¶ vna vtus nō pt esse in pluribz potētis aie. ¶ B. h. ddm. q. aliz quid esse in duobz cōtingit duplr. vno mō sic q. ex equo sit in vtroq. et sic impossibile e vna vtute eē in duabz potētis. q. diūstas potētāz attēdiē fm gñales dñcōnes obor. diūstas aut hitū h. spēciales. vñ vbi cūq. e diūstas potētāz est diū stas habitū. h. nō dñeratur. Alio mō pt aliqd esse in duobz vel pluribz nō ex equo h. ordie quo. dam et sic vna vtus pt pñcere ad plēs potētāz ita q. in vna sit pñcipalr se exēdat ad alias p modū diffinōis vel p modū dispositōis fm q. vna potētā mouetur ab alia et fm q. vna potētā accipit ab alia. ¶ Ad. j. g. ddm. q. idē actus nō pt equaliter et eodē ordie pñcere ad diuer sas potētāz. h. fm diūstas rōnes in diūso ordie ¶ Ad. ij. ddm. q. scire pexigitur ad vtute mora lem. in quātū vtus moralis opatur fm rōne rez etā. h. essentialiter in appetēdo vtus moralis cō sistit. ¶ Ad. iij. ddm. q. prudētia realiter e in rōne sic in subiecto. h. pñcipū rectitudinē volūtatis sicut pñcipū ut infra dicitur.

Ad. iij. sic pcedit. vidi q. intellectus nō sic subiectū vtutis. dicit eni aug. in li. de mori bus ecclesie. q. omis vtus est amor. subiectū autē amoris nō e intellectus. h. solū vis appetētia. ¶ nul la vtus est in intellectu. ¶ P. vtus ordinator ad tonū sic ex sup dñs pñ. tonū aut nō est obiectū intellectus. h. appetētiue vtutis. ¶ subiectū vtutis nō est intellectus h. appetētiue vtutis. ¶ P. vtus est que tonū facit hñce ut p phus dicit. h. hitus ph. cēs intellēm nō facit tonū hñce. nō enim ppter sciam vel artē dñr homo tonus. ¶ g. intellectus nō est subiectū vtutis. ¶ S. tra. est q. mens maxime dñr intellectus. subiectū aut vtutis e mēs utz ex dif fincō vtutis sup inducta. ¶ g. intellectus e subiectū

glo. quia diuerse sunt glo. et ibi dicā uide glo. q̄ incipit iteruenerit. ibi nō occupauit. dic immo est necia occupatō .j. ti. i. l. i. s. neracius. in fi. nec ob. hic tex. q̄ inuenire pprie ē. p̄ apprehensioem ut. l. si burfatorem. C. de fideius. Ia. de are. & nō p̄ Cy. in. l. licet. C. de acquire. pos. Bartolus legum doctor.

VM IN CORPVS. hic esset tractanda materia. l. eius qui in prouiciam supra si cer. pe. & l. i. de offi. procur. cesari. quando error habeat impedire translatioē dñij. et ego dabam anno regu ā q̄ q̄ ē talis error qui habet impedire consensum eius qui uult transfere dñum. & non trāstert. secus si nō ipedit. Bar. ll. doc.

ARCIVS FVNDVS. Induco ad. q. uolo ficere molendinum in flumie publico. an possū tignū imittere i ripam uie publice. & certe determino q̄ nō possū nisi req̄sito eo q̄ habet ppe uia fūdū. ar. huius. l. et pro hoc glo. insti. e. s. ripā Bartolus.

QVESITVM EST. Quero q̄ possessio reqrat ad acquisitionē fructuum. & glo. tenent q̄ utraq; requiratur. dicam in. l. iij. s. ex cōtrario. j. de acq. pos. & do? Cy. tāgit in. l. certū. C. de rei uen. signa ergo istā glo. in fi. que incipit consumptos. uel pemptos. Item uidet̄ adhuc fallere ibi uerum s̄. Bartolus.

TATVAS IN CIVI TATE. Glo. allegat hanc. l. q̄ ex. l. simpliciter facta. q̄ nō dat actionē. inducit actio. & exceptio. & eam allegat glo. in aūc. sacramenta puberum. C. si ad uer. uen. & C. de le. l. cum de nouo. Bartolus legū doctor.

ERVVS. INCORPO RALES. De mā huius. l. te tigi in. l. fi. j. de acq. pos. Bar.

VI FRVCTVARIVS. Si pat̄ dat filio simpliciter. in dubio uidetur dare ut habeat i peculio ar. huius. l. & casus uidet̄ i. l. fi. s̄. de pecu. leg. dixi anno in. l. si dōat. C. de collaci. Bartolus.

EM IN BONIS. Opp. de l. i. s̄. de usufr. leg. so. dicit glo. q̄ quedam dicūt̄ esse in bonis quedam ex bona. quedā nec in bonis nec ex bona. b. d. glo. qd̄ tene mēti.

NLAOVEVM. Quod i laqueo meo tradidit. non est meū nisi manualiter capiat̄ h. d. Inducit̄ i ar. ad. q. statuto cauet̄ q̄ exbānit̄ pōt̄ ipune offendi. uel occidi. dum fuit captus a familia. quidā suus inimicus interfecit eum. an potuit. & Dy. ponit hic. Ia. de are. disputauit & determinauit q̄ non. per. l. ij. in fi. infra. ad. l. cor. de sicca. ubi hostes debent occidi. sed post captionē debēt seruari. ut l. libertas in fi. supra de sta. homi. sed contra istā determinationē dicit Dy. facit ista. l. & l. naturalem. s. illud. Ecōt̄ tenet q̄ non pōt̄ occidi impune. & diē fateor q̄ tenet̄. nō lege cornel. de sicca. sed alia cōstitut. ut. l. carceri. et. l. fi. j. de custo. re. & puniatur tāq̄ in carcere occidens. & p̄ Dy. facit quia i carcere est postq̄ ē captus ut. l. neq; .j. de x. signi. & l. succurritur. j. ex qui ca. ma. uel puniat̄ ex constitutioē ut omēs obe. iudi. prouin. s. arripient. facit. q̄ non potest interfici. l. fi. C. de malefi. & mathe. dic isti. dicunt etiā q̄ ista. l. nō facit. q̄ non fuit captus. ita q̄ fiducia de eo hē. et̄. qui est ergo in carceribus & est legat̄ hostium. tūc habet fiduciā ne occidat̄. ideo tenet̄. l. legatus. j. de leg. & l. sacro sanctis s̄. de rez. diuif. Bartolus.

NSVLA EST. Nō textuz huius. l. in fi. q̄ appellatur in sula. que iam fuit. facit p̄ istis notariorū. talis filius quōdā talis s̄. ut facilius sciatur ut. l. diuorcio. sup̄ de nego. gest

VEDAM SVNT. Mō ueo unū dubiū. leges dicūt̄ q̄ monumentū potest legari. ut l. monumenta. C. de leg. quid est dicē. dic q̄ non transit. nisi cū uniuersitate. & iste ē singularis ti. Ia bu. dicebat q̄ erat dictū hic. q̄ i successorē uniuersalem in reb? sacris trāsit ius directū. i singulariē transit ius utile. Bar. ll. doc.

ιδιώτατον δε τούτων εστιν η τιφη. ε το αφυλλον ειναι. ε τω μη κλυρριζον τοις αλοις ομοιωσ. επει τα μα εχον ειναι εις τα κατω τω ορμω εχει και τδ δυναμ. μαλισσα δε το κύπερως περι η α γρωστis. δεο και δυσα λεθρα η ταυτα. ο ολ α πααν το γλυθ το ρι θρη. η ε ρι ζα το κυπερσ κλυ τι τ αυων παραματ πει τη ανω μαλια. τω το μηρ. ειναι παχυτι η σαρκω δεσ αυτ. το η λεπτον η ζυλω δε. και τη βλασησει και τη γλυσει. φυεται γρ απο τοι πρεμνωδους. ε τερα λεπη και το το πλαγον. ε τεν ταυ τη σωι σαται παλιν το σαρκω δεσ. α φ ε οκαυλις. η ε και οβλασος. α ωισι δε η εις βαθος τον αυτον ζοτην ρι ζα. δεο και παντων μαλισσα δυσα λεθρον. και εργον εζελειν. η δε παραωλησος φυεται η α γρωστis εκ τη γονατων. αι γρ ρι ζαι γονατωδης. εζει ε ασου δε α ωισιν αρα βλασρη ε κατωθεν ρι ζαν. ωσαυτως δε ε η ακανθα και ανωθωσ. α λ ε καλα μωδης. ε δε γονατωδης η ρι ζα ταυτης. ταυτα μη ουν δια τω ομοιοτη τω πλειω ειρηται. φυεται δεν α μφοιν και εν τη γη η εν τω υδατι. ι τια. καλαμος ο αυλητικος. κύπερον. τιφη. φλεωσ. βουτομος. εν δε τω υδατι μορον σιδη. περι γρ της τιφης α μφισβηρυστη. καλιω δε η μείζω τη εν α μφοιν φυομδων αι ει πα εν τω υδατι γινεσθαι φασι. φυεσθ δε ρια ρυτων και επι τη πλοαδων. οιον. το κύπερον η το κερμον ε το φλεωσ. ως τε παντα τα μερη ταυτα κατι χεν. εδω δε μα δε σδ τ εν τη λιμν τα δε η μ σιδη. ε αυτη η τα φυμα. τ προβατ. ο η βλασος. τοις υσιν. ο η κερπος. ρις ανθρωπισ. τοι δε φλεω. η της τιφης. η τοι βετομοσ. το προς τα ρι ζα ρι α παλον. ο μαλισσα εσθ τα πασ δα. ρι ζα δε δω δε μοσ η το φλεω μονη ρις βοσκημασιν. οταν η αυχομοσ η. η μη γλυηται το κατα κεφαλυλην. απανται αυχομοσ

Invention of printing in movable types in Europe is assumed to have been made in 1450 and the period of fifty years thence to 1500 is called the cradle age in the history of printing, and the books printed during this period are also called *Incunabula*, to constitute the rarest kind of books.

We have some twenty *Incunabula*, in our library, which is rather poor in number if compared with the European and American collections, but if our geographical and traditional draw backs in collecting them is counted, we may rather boast of our success.

Here we select sixteen of our collection with a leaf from *Catholicon*, printed by Gutenberg. Also original leaves from Haebler's *German Incunabula*, *Italian Incunabula* and *Der Westeuropäische Wiegen-druck* are added.

TENRI CENTRAL LIBRARY PHOTO SERIES No. 18

Incunabula

Contents

Preface

- 1 Balbus, Joannes. *Catholicon*. (Single leaf) Mainz, (Gutenberg). 1460.
- 2 Diogenes Laertius. *Vitae et sententiae philosophorum*.
Venice, Nicolaus Jenson. 1475.
- 3 Trotus, Albertus. *De jeunio*.
Nuremberg, Friedrich Creussner, 1477.
- 4 Rodericus Zamorensis. *Spiegel des menschlichen Lebens*.
Augsburg, Johann Baemler. 1479.
- 5 Duranti, Guillelmus. *Rationale divinatorum*.
Vicenza, Herman Liechtenstein. 1480.
- 6 *Biblia Latina*.
Strassburg, Adolf Rusch. 1481.
- 7 Sacro Busto, J. de. *Sphaera mundi*. Venice, Erhard Ratdolt. 1482.
- 8 Reichenthal. *Concilium zu Constanz*. Augsburg, Anton Sorg. 1483.
- 9 Ludolphus de Saxonia. *Meditationes vitae Christi*.
Antwerp, Claes Leeuw. 1488.
- 10 *Biblia Latina*.
Strassburg, Johann Prüss. 1489.
- 11 Ptolemaeus, Claudius. *Cosmographia*. Rome, Petrus de Ture. 1490.
- 12 Bergomensis, J. *Supplementum chronicarum*.
Venice, Bernardinus Rizus. 1490.
- 13 Seneca, L. A. *Tragoediae*. Lyon, Antonius Lambillon. 1491.
- 14 Schedel, Hartmann. *Liber chronicarum*.
Nuremberg, Anton Koberger. 1493.
- 15 ————— *Das Buch der Chroniken und Geschichten*.
Nuremberg, Anton Koberger. 1493.
- 16 Catarina da Siena. *Epistole*. Venice, Aldus Manutius. 1500.
- 17 Ketham, J. de. *Fasciculus medicinae*.
Venice, J. & Gregorius de Gregoriis. 1500.
- 18 Thomas Aquinas. *Summa, prima secundae*. (Single leaf)
Mainz, Peter Schoeffer. 1471.
- 19 Bartolus. *Prima pars lecturae super Infortiato*. (Single leaf)
Venice, Vindelinius de Spira. 1471.
- 20 Aristoteles. *Περὶ ζώων ἱστορία*. (Single leaf)
Venice, Aldus Manutius. 1497.

善本寫真集

TENRI CENTRAL LIBRARY PHOTO SERIES

- I 日本近世名家自筆集 (Autographic documents of Edo-period in Japanese literature) 昭和 28
- II きりしたん版 (The Jesuit Mission Press in Japan) 昭和 28
- III 古俳書 I (Kohaisho-I: Materials of early Haikai) 昭和 29
- IV 西洋古版日本地圖集 (Early printed maps and atlases of Japan made in Western countries) 昭和 29
- V 開館廿五周年記念 稀觀本集 (Collection of old and rare books and manuscripts, the 25th anniversary volume) 昭和 30
- VI 滿文書籍集 (Collection of Manchu books) 絶版
- VII 近代作家原稿集 (Collection of Autographic MSS. of Japanese novelists and poets from Meiji-taishō periods) 昭和 31
- VIII 小泉八雲集 (Lafcadio Hearn) 昭和 31
- IX 日本史籍 (Classics of the History of Japan) 昭和 32
- X 泰西日本記集 (Early Western works on Japan) 昭和 32
- XI お伽草子 (Otogi-zōshi: Nursery tales of Muromachi-period) 昭和 33
- XII 獨逸文人自筆集 (Autographs of German literati) 昭和 33
- XIII 古俳書 II (Kohaisho-II: Materials of early Haikai) 昭和 34
- XIV 百科事典 (Encyclopaedias) 昭和 34
- XV 開館三十周年記念 善本聚英 (Collection of old and rare books and manuscripts, the 30th anniversary volume) 昭和 35
- XVI 紀行航海記集 (Collection of Travels and Voyages) 昭和 36
- XVII 永井荷風集 (Nagai Kafū) 昭和 36
- XVIII インキュナビュラ (Incunabula) 昭和 37
- XIX 宋版 (Sung Editions) 昭和 37

昭和三十七年十月十五日 印刷
昭和三十七年十月十八日 發行

編輯者 奈良県天理市 天理圖書館
印刷者 京都市中京区新町通竹屋町南
株式会社 便利堂
發行者 奈良県天理市 天理大學出版部

026.

Te/4

19